

**ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU
TÜRKÇE DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

**GÖRMEYEN/AZ GÖREN
ÖĞRENCİLER İÇİN**

İçindekiler

Giriş	6
Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları	6
Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler için Öğretim Programları	6
Görme Yetersizliği ve Program Uyarlaması	7
Öğretim Programlarının Genel Amaçları.....	8
Öğretim Programlarının Perspektifi	8
a. Değerlerimiz.....	9
b. Yetkinlikler	9
Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı.....	11
Programlarda Kullanılan Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Araçlarına Örnekler	12
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Uyarlamalar	13
Bireysel Gelişim ve Öğretim Programları	15
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Öğretim Programında Uyarlamalar	16
Sonuç	17
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu	
Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanması	19
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Amaçları	20
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Öğretme Yaklaşımı	21
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Ölçme Değerlendirme Yaklaşımı	23
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programının Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar	24
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu	
Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Yapısı	25
Öğretim Programının Yapısı	26
Hedeflerin Yapısı	27
Hedef, Hedef Davranışlar ve Açıklamalar	28
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu	
Türkçe Dersine Yönelik Örnek Ders Planları	46
Ders Planı Örnekleri.....	46

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖĞRETİM PROGRAMLARI

GİRİŞ

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları hazırlanırken Millî Eğitimin temel ilkeleri doğrultusunda; öğrencilerin bütün gelişim alanlarını geliştirici ve destekleyici olmasına önem verilmiştir. Öğretim programları yoluyla öğrencilerin hayat boyu yaşamın tüm alanlarında kullanabilecekleri akademik, sosyal, duygusal, kültürel, iş ve mesleki becerilerini geliştirebilmeleri hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda hazırlanan öğretim programları; topluma yararlı, üretken ve problem çözebilen bağımsız bireyler yetiştirmeye olanak sağlayan bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır.

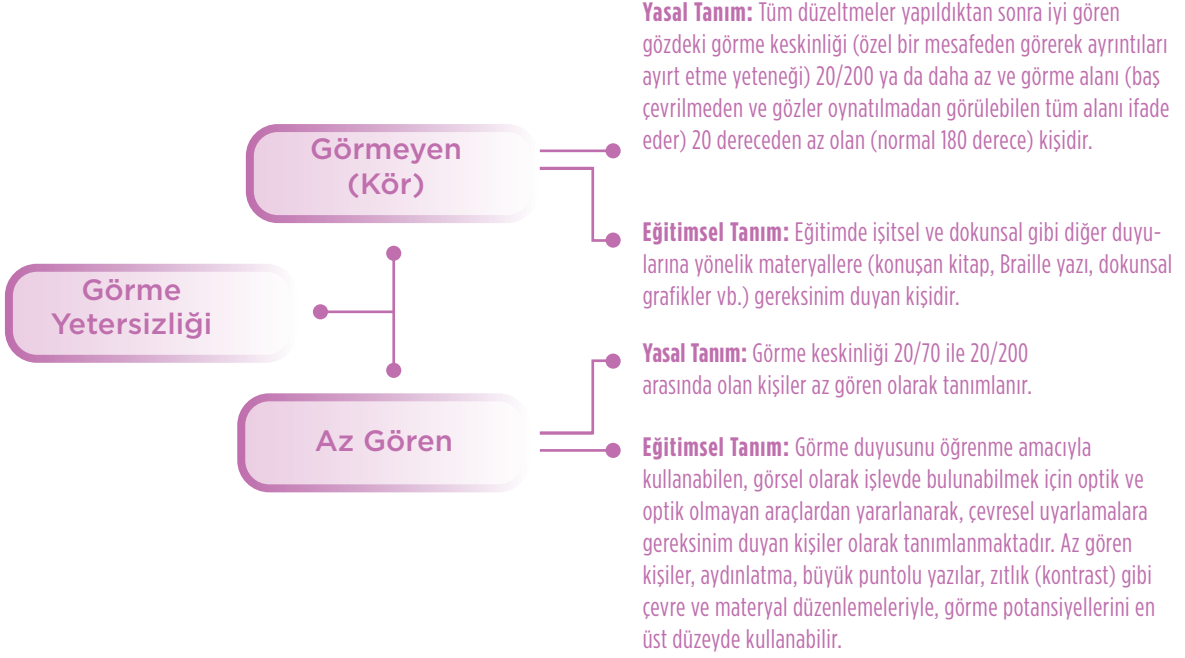
Öğretim programları, öğrenci merkezli, bireysel farklılıkları dikkate alan, programın amaçlarına uygun bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile kök değerlerimizi kazandırmayı amaçlayan, bilimsel ilkeler dikkate alınarak herkes tarafından anlaşılır bir şekilde hazırlanmıştır. Eğitim programlarının amaçlarına uygun olarak hazırlanan öğretim programlarında, disiplinler arası bir yaklaşımın yanı sıra ders ve kademeler arası sarmal bir yaklaşımın da benimsendiği hedeflere ve hedef davranışlara yer verilmiştir. Öğretim programlarında bireyin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra ekonomiklik ve işlevsellik ilkelerine de yer verilmiştir. Sonuç olarak öğretim programları, önceki öğrenmelerle yeni öğrenmeler arasında ilişki kurularak anlamlı ve kalıcı öğrenmeye hizmet edecek yapıda oluşturulmuştur.

Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler için Öğretim Programları

Ülkemizde görmeyen veya az gören öğrenciler için 2018 yılında “Oyun, Fiziki Etkinlikler ve Bağımsız Hareket Dersi Öğretim Programı/I. Kademe, Beden Eğitimi, Spor ve Bağımsız Hareket Dersi Öğretim Programı/II. Kademe ve III. Kademe” programları hazırlanmıştır. Bu programların Oyun, Fiziki Etkinlikler ve Beden Eğitimi, Spor bölümleri, olağan gelişim gösteren çocuklar için hazırlanmış mevcut programlar temel alınarak, görme yetersizliğine yönelik uyarlamalar eklenerek yeniden düzenlenmiştir.

Görme yetersizliğinin yarattığı sınırlılıkları en aza indirmek amacıyla, yurt dışında geliştirilmiş olan Genişletilmiş Çekirdek Müfredat'ın önemli öğelerinden biri olan yönelim ve bağımsız hareket becerilerine yönelik hedefler ve davranışlar programın içine dahil edilmiştir. Hazırlanan bu program, hâlihazırda görmeyen veya az gören öğrenciler için özel eğitim meslek okullarında kullanılmaktadır.

Ancak, görme yetersizliği olan öğrenciler için açılan özel eğitim meslek okullarında uygulanan öğretim programlarında yer alan diğer akademik alanlarda da öğretmenlere, görme yetersizliği olan öğrencilerle yapacakları uygulamalarda yol gösterecek programlara ve görme yetersizliği özelinde uyarlamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu programlar, görme yetersizliğinin neden olduğu bireysel farklılıklar dikkate alınarak geliştirilmelidir.

Şekil 1. Görmeyen (Kör)/Az Görenlerin Yasal ve Eğitimsel Tanımları

Görme Yetersizliği ve Program Uyarlaması

Görme yetersizliği olan kişiler, görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybından dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiler olarak tanımlanır. Görme yetersizliği, iki grupta sınıflandırılmaktadır:

Öğretmenlere yol gösterecek, görmeyen/az gören öğrencilere akademik derslerdeki hedef ve hedef davranışların kazandırılabilmesi için öğrencilerin özelliklerine uygun uyarlamaların/düzenlemelerin yapılması gerekliliği doğmuştur. Bu nedenle hâlihazırda Özel Eğitim Meslek Okullarında uygulanmakta olan altı akademik derse ait öğretim programları görmeyen/az gören öğrencilere yönelik olarak uyarlanmış, programın tüm öğeleri görme yetersizliği bağlamında ele alınarak revize edilmiştir.

Programın uyarlanması sürecinde özel eğitim (6 uzman) ve farklı branşlardaki alan uzmanı (6 uzman) akademisyenler görev almıştır. Ayrıca bir eğitim programları ve öğretim, bir de ölçme değerlendirme akademisyeni ile 19 öğretmen program geliştirilmesi ve uyarlanması sürecinde yer almıştır. Geniş katılım ile gerçekleştirilen program uyarlama süreci, öğrencinin merkeze alındığı, görmeyen/az gören öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak duyularını da kullanabilmelerini sağlayacak düzenlemelerin de yer aldığı, öğretmenlere yol gösterecek şekilde, alan yazında ifade edilen kanıta dayalı öğretim yöntem ve modelleri temel alınarak oluşturulmuştur. Programlar, görmeyen öğrenciler için diğer duyularını kullan-

malarını, az gören öğrencilerin işlevsel görmelerini de destekleyecek materyal uyarlamaları/ ortam düzenlemeleri, araç/gereçler, destekleyici teknolojiler gibi çok sayıda unsuru içinde barındırmaktadır. Bu doğrultuda, Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Türkçe, matematik, müzik, görsel sanatlar, din kültürü ve ahlak bilgisi, sosyal hayat derslerine yönelik olmak üzere toplam altı program uyarlaması gerçekleştirilmiştir. Öğretim programında hedefler, hedef davranışlar, yöntem, teknik ve stratejileri, ölçme değerlendirme yöntem ve araçları ile uyarlamalarda dikkat edilmesi gereken unsurları içeren açıklamalar bölümleri yer almaktadır.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Öğretim programları; 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları, Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de yer alan Özel Eğitimin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve özel eğitim meslek okulu seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek,
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişimsel özellikleri ve bireysel farklılıklarına uygun olarak; öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, sonuçta da bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak,
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak,
4. Özel eğitim meslek okulu eğitimi tamamlayan öğrencilerin okul öncesi, ilkokul ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle insanlarla etkili etkileşim kurabilen, toplumsal kurallara uyum sağlayabilen, toplumsal yaşama katılımında istekli olan, yaşamlarını bağımsız olarak sürdürebilen, TYÇ'de ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, kök değerleri benimsemiş, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda toplumsal yaşama ve bir mesleğe hazır, toplum hayatında üretime katkısı olan bireyler olmalarını sağlamaktır.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı bireye, değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlar kazandırmaktır. Değerler, toplumun millî ve manevi kaynaklarından günümüze ulaşmış ve yarınlara aktarılacak öz mirastır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata aktarımıdır. Bu yönüyle değerler ve yetkinlikler; birbirinden ayrılmaz bir şekilde öğrenme, öğretme süreçleriyle kazandırılmaya çalışılan bilgi, beceri ve davranışlar ile birlikte ele alınarak programın perspektifini oluşturmaktadır.

a. Değerlerimiz

Değerler; bir sosyal grup veya toplumun varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli olduğu kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlardır. Değerler toplum veya bireyler tarafından benimsenen, birleştirici olgulardır. Aynı zamanda değerler, toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için olduğuna inanılan ölçütlerdir.

Değer eğitiminin temel amaçlarından biri de öğrencilerin sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerini sağlamaktır. Değerler, insanın tutum ve davranışlarını biçimlendirmede önemli bir role sahiptir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek eğitim sisteminin asli görevidir. Eğitim-öğretim faaliyetleri yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma çerçevesindeki işlevini, öğretim programıyla yerine getirir. Öğretim programları; hedefler, içerik, öğretim yöntem, teknik ve stratejileri, öğrenme-öğretme ortam ve süreçleri, eğitim araç gereçleri, ölçme ve değerlendirme süreçleri gibi eğitim öğretimin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Bu doğrultuda “Özel Eğitim Meslek Okulu Öğretim Programları”nın her biri de bütün eğitim sürecinin nihai gayesi olan değerlerimiz dikkate alınarak tasarlanmıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme süreçlerinde kendi başlarına, ilişkili oldukları alt değerlerle ve diğer kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

b. Yetkinlikler

Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik yaşamlarında ve ileri dönem iş yaşamlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazesi olan yetkinlikler TYÇ’de belirlenmiştir. Eğitim sistemimiz de yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. TYÇ’de ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilimde/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade olmak üzere sekiz anahtar yetkinlik belirlenmiştir. Özel eğitim çerçevesinde yabancı dillerde iletişime ait yetkinlikler öğretim programlarında ele alınmamıştır. Öğretim programlarında yer alan yetkinlikler TYÇ’de aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

Ana dilde iletişim: Kavram, düşünce, fikir, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) ve eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

Matematiksel yetkinlik ve bilimde/teknolojide temel yetkinlikler: Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisinin üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığı ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve gereksinimlerine karşılık olarak bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

Dijital yetkinlik: İş, günlük yaşam ve iletişim için bilgi toplumu teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik; bilgi iletişim teknolojisi içinde bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca genel ağ aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yeteneğidir.

Bu yetkinlik, bireyin var olan olanakları tanıyarak öğrenme gereksinim ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelmektedir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenenleri bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve yaşam deneyimlerine dayanılması yönünde harekete geçirmektedir. Motivasyon ve güven bireyin yetkinliği için çok önemlidir.

Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bu yetkinlikler, kişisel, kişiler arası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin, özellikle giderek farklılaşan toplumlarda sosyal ve çalışma yaşamına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsamaktadır. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye ve demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni yaşama tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

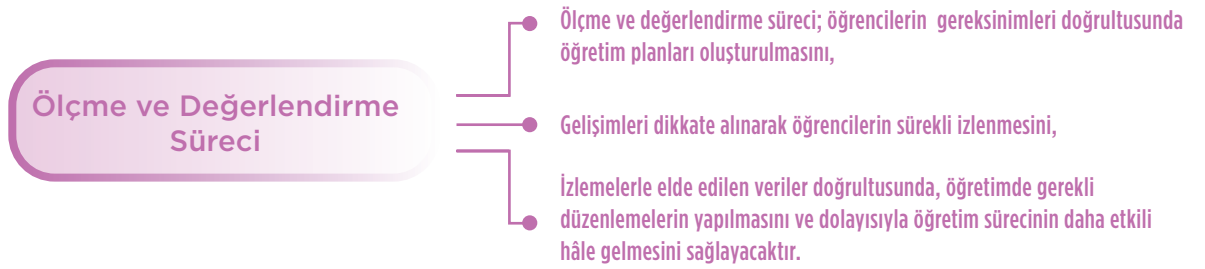
İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade etmektedir. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içermektedir.

Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş yerinde desteklemekte; toplumsal ya da ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceri için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi kapsamaktadır.

Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar da dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin önemini takdir edilmesidir.

ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Ölçme ve değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, öğretimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı ve sistematik bir süreçtir. Öğrenme, öğretme ve planlamayı doğrudan etkileyen ve eğitim sisteminin temel öğelerinden biri olan değerlendirmeye öğretim programında önemli bir yer verilmiştir.

Şekil 2. Ölçme ve Değerlendirme Süreci

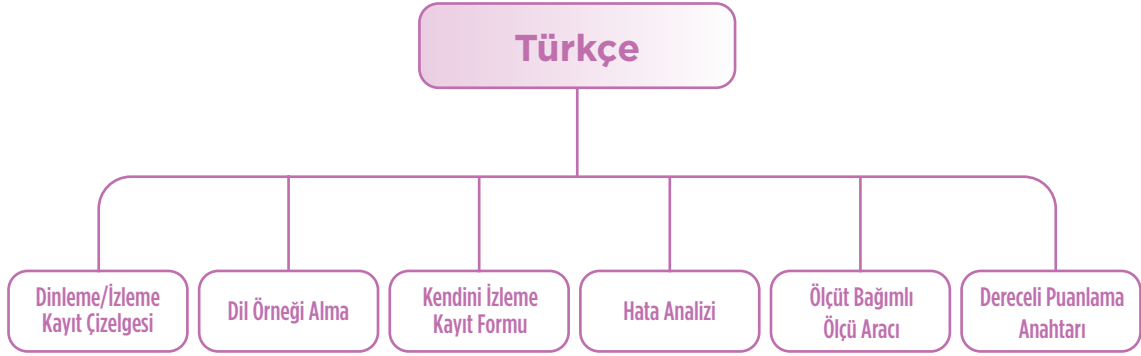
Görmeyen/az gören öğrencilerin meslek lisesi öğretim programlarının öncelikle öğrencilerin öğrenme alanlarındaki performansını belirlemek ve performansına dayalı olarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programını (BEP) hazırlamak için ölçme ve değerlendirme yapılmalıdır. BEP süreci içinde ölçme ve değerlendirme son derece önemli bir rol üstlenmektedir. Sürekli değerlendirme öğrencilerin tümünün ilerlemelerinin tespiti için önemlidir. Görme yetersizliği olan öğrencilerle ölçme ve değerlendirme sürecine başlamadan önce; varsa geçmiş yıla ait BEP dosyası incelenerek; aile, önceki öğretmeni ve öğrenciyle görüşme yapılarak eğitim geçmişine ilişkin bilgiler edinilmelidir. Bu bilgilerden yararlanılarak öğrencinin durumunu değerlendirme süreci şekillendirilebilir.

Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme ise öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Toplanan veriler sistematik olarak kaydedilmelidir. Öğretim öncesi, sırası ve sonrasında yapılan tüm değerlendirmeler öğretim süreçleri hakkında yol gösterir. Şekil 2’de ölçme ve değerlendirme sürecinin öğretim planlarının oluşturulması ve izleme sürecine yönelik olarak önemine yer verilmiştir.

Uygun ölçme değerlendirme süreçlerine yer verilerek “Öğrenci nasıl öğrenmektedir? Ne tür ipuçlarına ihtiyaç duymaktadır? En fazla desteklenmesi gereken alan nedir? Ne tür öğretimsel uyarlamalara ihtiyacı bulunmaktadır?” gibi sorulara cevap verilmelidir.

Ölçme ve değerlendirme süreçlerinde dikkat edilmesi gereken ilkeler şunlardır:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, hedeflerin ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Ölçme ve değerlendirme süreçleri, yetersizlikten etkilenen öğrencinin bireysel özelliklerine göre biçimlendirilmelidir.
3. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara yol gösterir. Bu araç ve yöntemlerin uygulanmasında gerekli uygulama ilkelerine uyulmalıdır.

Şekil 3. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçlarına Örnekler

Programlarda Kullanılan Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Araçlarına Örnekler

Her bir alana yönelik olarak programların içinde “Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Araçları” tablosuna yer verilmiştir. Şekil 3'te Matematik, Sosyal Hayat, Türkçe, Müzik, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programlarındaki ölçme değerlendirme yöntem ve araç örneklerine yer verilmiştir.

Programın sonraki kısımlarında, “Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Öğrenme Öğretme Yaklaşımı” (s.21) başlığı altında yer alan tablolar, ölçme değerlendirme yöntem ve araçlarına yönelik olarak daha ayrıntılı bilgiler içermektedir. Programlarda öğretim planlarının yer aldığı bölümlerde değerlendirme araçlarına yönelik örnekler de verilmektedir.

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Uyarlamalar

Yapılacak uyarlamalar öğrencilerin gelişim özelliklerine ve gereksinimlerine göre değişiklik gösterecektir. Görmeyen/az gören öğrenciler için ölçme ve değerlendirme sürecinde uyarlamalara karar verilirken öğrencilerin gelişim özellikleri, güçlü ve zayıf yönleri, öğrenme gereksinimleri gibi unsurların yanı sıra bunların değerlendirme sürecini nasıl etkileyebileceğine de dikkat edilmelidir. Görmeyen/az gören öğrencilerin bireysel gereksinimleri, gelişim özellikleri dikkate alınarak gerçek performanslarını yansıtılabilmelerini sağlayacak uyarlamaların yapılması gerekmektedir. Tablo 1’de görmeyen/az gören öğrenciler için değerlendirme sürecinde kullanılacak; ortam ve çevresel, değerlendirme araçları ve sunum, cevap ve tepki türleri, süre ve zaman uyarlama örneklerine yer verilmiştir.

Ortam ve çevre ile ilgili uyarlamalar, değerlendirme araçları ve sunum uyarlamaları, cevap ve tepki türü uyarlamaları, süre ve zaman uyarlamaları görmeyen/az gören öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak belirlenmelidir. Değerlendirme için verilen uyarlamalar aynı zamanda öğretim planlarının uygulanmasında da yol gösterecektir.

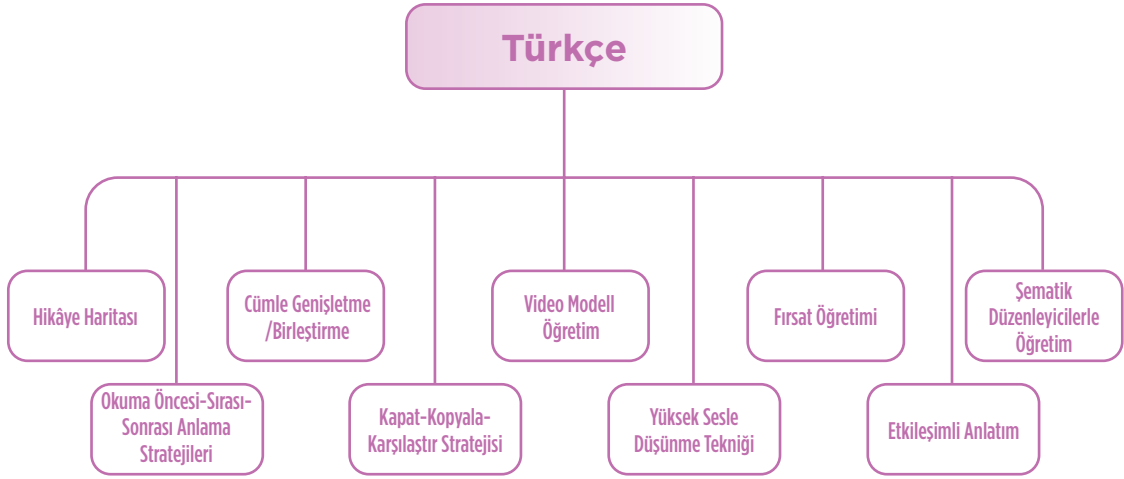
Tablo 1. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Değerlendirme Sürecinde Kullanılacak Uyarlama Örnekleri

Ortam ve Çevre ile İlgili Uyarlamalar	Değerlendirme Araçları ve Sunum Uyarlamaları	Cevap ve Tepki Türü Uyarlamaları	Süre ve Zaman Uyarlamaları
Ortamın sessiz ve dikkat dağıtıcı unsurlardan arınmış olmasına dikkat ediniz.	Değerlendirme araçlarındaki resim/ nesne/punto büyüklüğünü az gören öğrencilerin görme düzeylerini dikkate alarak hazırlayınız.	Az gören öğrencilerin gözlerinin yorulmasını engellemek için kısa molalar veriniz.	Öğrencilerin soruları cevaplaması için ne kadar süre gerektiğini belirleyiniz. Değerlendirme araçlarının uygulanması için gereken süreler birbirinden farklılık gösterecektir.
Az gören öğrenciyi güneş ışığı arkadan gelecek şekilde oturtunuz.	Öğrencinin işlevsel görmesini dikkate alarak materyalleri görme alanı içinde gösteriniz.	Öğrenci sorunun cevabı için bırakılan alana yazmakta zorlanıyorsa öğrencinin daha geniş bir boşluğa yazmasını sağlayınız.	Az gören öğrencilerde odaklanma problemi yaşanma ihtimalini, görmeyen öğrencilerde dokunsal olarak inceleme süresini dikkate alarak öğrencilere ek süre veriniz.
Işığı öğrenciye göre düzenleyiniz.	Yazıların/şekillerin/görsellerin silik olmamasına dikkat ediniz.	Görsel araçları dokunsal hâle getirerek (örneğin aç çeşitlerini söylemesi için hareketli dokunsal bir aç oluşturmak vb.) cevapları çeşitlendiriniz.	

İşıklıdırmanın yeterli olmadığı durumlarda masa lambası kullanınız.	Okuma standı gibi yazıları/görselleri göz seviyesine getirecek ve boyun ağrısını engelleyecek düzenlemeler yapınız.		
Değerlendirme süreci boyunca öğrenciyi rahatsız etmeyecek yumuşak ışık kullanmaya dikkat ediniz.	Gerektiğinde destekleyici teknolojiler (büyüteç, ekran okuyucu programlar vb.) kullanınız.		
	Şekil/zemin renklerinde kontrasta dikkat ediniz.		
	Görmeyen öğrenciler için Braille daktilo, tablet/kalem, ders için geliştirilmiş (örneğin matematik için pergel, Braille cetvel vb.) özel araç/gereçlerinizi hazırlayınız. Doküman materyaller oluşturunuz.		
	Değerlendirme için ek materyallere ihtiyaç olup olmadığını mutlaka gözleyiniz.		
	Başlangıç yerlerinde basit ipuçları (örneğin küçük bir kabartma nokta vb.) kullanınız.		
	Değerlendirme araçlarının arasına kabartma çizgi oluşturunuz.		

BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğrencilerin çok yönlü gelişimsel özellikleri, mevcut bilgi, birikimleri ve temel gelişim ilkeleri dikkate alınarak öğretim programları geliştirilmiştir. Öğretim programları aynı zamanda insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Söz konusu programlarda, okul çağındaki bireylere ait gelişim özellikleri dikkate alınarak birtakım uygulamaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Şekil 4. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Program'ında Önerilen Öğretim Yöntem, Teknik ve Strateji Örnekleri

Gelişim dönemleri ardışık bir sıra ile evreler hâlinde ilerlese de her evrede bireylerin gösterdiği gelişim özellikleri farklıdır. Her bir evrede olup bitenler ise takip eden evreleri etkiler. Bu sebeple programlar olabildiğince bu durumu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Öte yandan bu ardışıklık basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi belirli yönelimlerle karakterize edilebilir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan hedef ve hedef davranışların ön koşul ve ardışıklığı noktasında dikkate alınmış hem de kademeler düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur. Programların hedeflerini gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenmektedir.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Örneğin dil gelişimi bilişsel gelişimi etkiler ve bilişsel gelişimden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir hedefin başka bir gelişim alanını da etkileyebileceğini dikkate almaları beklenmektedir.

Öğretim programları bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmuş yapılandırılmıştır. Bireyler arası farklılık bir bireyin diğerlerinden birden fazla özelliği bakımından farklı olmasıdır. Tüm öğrenciler için bireysel özellikleri, performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda öğretim programları temel alınarak bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlanmalı

ve uygulanmalıdır. Her öğrencinin hazırbulunuşluğu; bilişsel, sosyal ve bedensel özellikleri, öğrenme yolları ve ihtiyaçları, sosyo kültürel durumları farklılaşabileceği için BEP'te yer alacak hedeflerin belirlenmesinde, öğrenme öğretme sürecinin düzenlenmesinde ve başarının değerlendirilmesinde öğrencinin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalıdır.

Görmeyen/az gören öğrenciler için programlarda yapılan uyarlamalar, öğrencilerin eğitim süreci boyunca olağan gelişim gösteren akranlarıyla aynı fırsat ve olanaklardan yararlanarak başarılı bir öğrenim yaşantısı sürdürmelerini, eğitimin niteliğini arttıracak, bağımsız birer birey olmalarını sağlayarak toplumsal yaşama daha etkin katılımlarını destekleyecektir.

Görmeyen/az gören öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Öğretim Programlarının içerisinde yer verilen ve hedef ve/veya hedef davranışları, öğrencilerin performans düzeyleri/gereksinimleri doğrultusunda belirlenmelidir. Şekil 4'te hedef ve hedef davranışların kazandırılmasında kullanılan önerilen yöntem ve tekniklere yönelik örnekler yer verilmiştir.

Programın sonraki kısımlarında, "Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Öğrenme Öğretme Yaklaşımı" (s.21) başlığı altında yer alan tabloların içinde yöntem ve tekniklere yönelik daha ayrıntılı bilgiler verilmektedir. Programlarda öğretmenlere farklı yöntem ve tekniklere yönelik yol gösterecek öğretim planı örnekleri sunulmuştur.

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Öğretim Programında Uyarlamalar

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Meslek Okulu Öğretim Programlarının içinde hedef/hedef davranışlara yönelik olarak görmeyen/az gören öğrenciler dikkate alınmış, ayrı ayrı uyarlama ve önerilere yer verilmiştir. Ayrıca görmeyen/az gören öğrencilere öğretimin tüm aşamalarında kullanmalarına yönelik destekleyici teknolojilere de örnekler sunulmuştur. Tablo 2'de öğretim programlarında görmeyen/az gören öğrencilere yönelik uyarlamalara örnekler verilmektedir.

Tablo 2. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Program'ı Görmeyen/Az Gören Öğrencilere Yönelik Uyarlamalara Örnekler

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı Ortam Düzenlemeleri/Materyal Uyarlamaları	
<i>Görmeyen Öğrenciler İçin Uyarlama Örnekleri</i>	<i>Az Gören Öğrenciler İçin Uyarlama Örnekleri</i>
Görmeyen öğrenciler anlamını bilmedikleri söz varlığını bulmak için sesli sözlük, ekran okuma programı vb. yardımcı teknolojik araçlardan yararlanabilir.	Az gören öğrenciler metnin konusu hakkında tahminde bulunurken metnin resimlerine de bakabilir.
Görmeyen öğrenciler için resimlerin betimlemesi yapılabilir.	Az gören öğrenciler için ışığın yeterli ve doğru açıdan gelmesi, yazının punto büyüklüğü, satır aralığı, yazı tipi, kontrastlık gibi özelliklere dikkat edilmelidir.
Hikâye haritaları, görmeyen öğrenciler için kabartılmış şekiller ve Braille yazılar şeklinde uyarlanarak okuma öncesi, sırası ve sonrasında kullanılmalıdır.	

SONUÇ

Özel Eğitim Meslek Okulu Akademik Programlarının görmeyen/az gören öğrenciler için uyarlanması sürecinde hangi işlemlerin yapıldığı ve aşamalardan geçildiği aşağıda sıralanmıştır:

- Farklı ülkelerin özel eğitim programları incelenmiştir.
- Yurt içinde ve dışında öğretim programları, özel eğitim programları ve görme yetersizliği üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmıştır.
- Özel Eğitim Meslek Okullarında uygulanmakta olan akademik programları oluşturan tüm öğeler; Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, görme engellilerin eğitimi alanı ile altı derse ait akademik alandan akademisyenler ve alan öğretmenlerinden oluşan çalışma gruplarınca, görmeyen/az gören bağlamında değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda öğretim programlarında gerekli uyarlamalar yapılmıştır.

**Görmeyen/Az Gören
Öğrenciler için
Özel Eğitim Meslek Okulu
Türkçe Dersi
Öğretim Programı'nın Uygulanması**

GÖRMEYEN/AZ GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN AMAÇLARI

Dil; öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirme, iletişim kurma, duygu ve düşüncelerini ifade etme ve bilgi edinmeleri bakımından çok önemli görevler üstlenir. Bu kapsamda, Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri okuma, yazma, konuşma, dinleme/izleme ve işlevsel dil becerilerini edinmelerini; bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmelerini, etkili iletişim kurmalarını; istek duyarak okuma, yazma, konuşma ve dinleme/izleme alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır. Temel dil becerilerinin, bir bütünü oluşturan parçalar olduğu, öğrenme alanlarının her birinde edinilen bilgi ve becerilerin öğrenme sürecinde birbirini etkilediği ve tamamladığı düşünüldüğünde öğrenme alanlarındaki becerilerin birbiriyle ilişkilendirilmesi, Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın temel yaklaşımı olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak dil bilgisi ve yazım kuralları ile ilgili hedefler aşamalı olarak yapılandırılmıştır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de ifade edilen Özel Eğitimin Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerde ulaşılması beklenen amaçlar şunlardır:

1. Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak doğru kullanmaları,
2. Yaşamları boyunca kullanacakları temel okuma yazma becerilerini kazanmaları ve geliştirmeleri,
3. Dinleme/izleme becerilerini geliştirmeleri,
4. Okudukları, dinledikleri/izlediklerinden hareketle söz varlıklarını zenginleştirerek duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
5. Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini sözlü ve yazılı olarak anlaşılır biçimde ifade etmeleri,
6. Anlama, sıralama, ilişki kurma, yorumlama, tahmin etme, keşfetme, eleştirel bakış açısıyla değerlendirme gibi bilişsel becerilerini geliştirmeleri,
7. Günlük yaşamda işlevsel dil becerilerini kullanmaları,
8. Millî, manevî, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerini, millî duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleridir.

GÖRMİYEN/AZ GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin performansları ile ön koşul beceri düzeylerini göz önünde bulunduran ve öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımla hazırlanmış olup bütün hedefler sürekli gelişme ve ilerleme gösteren bir yapı içinde ve tüm öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır.

Tablo 3. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Kullanılan Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Kullanılan Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejiler		
Alıştırma Artırma	Fırsat Öğretimi	Okuma Öncesi-Sırası-Sonrası Anlama Stratejileri
Beyin Fırtınası	Gömülü Öğretim	Rol Yapma Yöntemi
Bilişsel Strateji Öğretimi	Gösterip Yaptırma Tekniği	Yüksek Sesle Düşünme Tekniği
Cümle Genişletme/Birleştirme	Gözlem Yoluyla Öğretim	Soru Cevap Yöntemi
Dil Deneyimi Yaklaşımı	Hikâye Haritası	Şematik Düzenleyicilerle Öğretim
Doğrudan Anlatım	Kapat-Kopyala- Karşılaştır Stratejisi	Tekrarlı Okuma
Doğrudan Öğretim Modeli	Konuşma Halkası	Video Modelle Öğretim
Drama	Metin Yapısı Öğretimi	Konuşma Yöntemleri
Etkileşimli Anlatım	Metinlerle İlişkilendirme	Yazma Yöntemleri
Etkinlik Temelli Öğretim	Model Okuma	Okuma Yöntemleri
Dinleme/İzleme Yöntemleri		

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda temel tasarım yaklaşımı belirlenirken hem öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını temel alan öğrenci merkezli yaklaşım hem de konu öğretimini merkeze alan konu merkezli bir yaklaşım esas alınmıştır. Bu anlamda program tasarımı eklektik bir yapıya sahiptir. Bu bakımdan program hem konu hem de öğrenci merkezlidir.

Dil öğrenimi doğrusal bir faaliyet olmadığından dört temel dil becerisinin kazandırılmasında tek bir öğrenme öğretme yaklaşımı benimsenmemeli, farklı öğretim yöntem, teknik ve stratejileri bir arada ve dengeli şekilde kullanılmalıdır. Etkili bir Türkçe öğretimi için öğrencilerin öğrenme öğretme sürecine etkin katılımı esastır. Bu bağlamda öğrenme öğretme süreci planlanırken öğrencilerin bireysel farklılıkları (hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme stilleri ve ihtiyaçları, sosyokültürel farklılıkları vb.) göz önünde bulundurulmalıdır. Bu sebeple bu programda farklı öğrenme kuramlarından yararlanılmıştır.

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı hedeflerinin öğrencilere kazandırılmasında öğrencilerin öğrenme öğretme sürecine etkin katılımına olanak tanıyan, öğrenen merkezli ve etkileşimli öğretim yöntemlerine ağırlıklı olarak yer verilmelidir. Öğretmendeki öğretme sorumluluğunun öğrencinin öğrenme sorumluluğuna adım adım dönüştüğü doğrudan öğretim ve bilişsel strateji öğretimi gibi öğretim yöntemleri, etkin katılım için öğrencilere zengin bir öğrenme ortamı sağlayacaktır. Diğer yandan etkinlik temelli öğretim, etkileşimli anlatım ve rol yapma yöntemi gibi çağdaş öğretim yöntemleri, öğrencilere anlamlı öğrenme ve kişiler arası ilişkilerini geliştirme imkânı verecektir. Ayrıca psikomotor alana ilişkin hedeflerin öğretiminde gösterip-yaptırma tekniği ve video modellerle öğretim ile gözlemler yaparak öğrenme deneyimleri sunan öğretim tekniklerine yer verilmesi de öğrenilenlerin kalıcılığını ve günlük yaşama aktarılmasını mümkün kılacaktır. Bununla birlikte Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda; okuma yöntemleri (eleştirel okuma, özetleyerek okuma, tahmin ederek okuma, not alarak okuma, işaretleyerek okuma, sesli/sessiz okuma, tartışarak okuma), yazma yöntemleri (boşluk doldurma, metin tamamlama, yaratıcı yazma, kontrollü yazma, serbest yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, duyulardan hareketle yazma, not alma), konuşma yöntemleri (güdümlü konuşma, serbest konuşma, katılımlı konuşma, ikna etme, yaratıcı konuşma, eleştirel konuşma), dinleme/izleme yöntemleri (eleştirel dinleme/izleme, yaratıcı dinleme/izleme, not alarak dinleme/izleme, kendini konuşanın yerine koyarak dinleme/izleme, estetik dinleme/izleme, katılımlı dinleme) kullanılabilir.

Öğrenme öğretme sürecinde çeşitli bilgi ve iletişim teknolojileri ile yardımcı teknolojilerden mümkün olduğunca yararlanılmalıdır. Bu teknolojilerin kullanılması öğretim stratejilerini zenginleştirirken aynı zamanda öğrencilerin öğrenmelerini de destekleyecektir. Eğitim-öğretimde teknoloji kullanımı, farklı öğrenen öğrenci özelliklerine uygun öğretim materyallerinin hazırlanmasını kolaylaştırmanın yanı sıra öğretim yöntem, teknik ve stratejilerinde gerekli uyarlamaların yapılmasını sağlayarak zengin, kolay erişilebilir, etkili ve verimli öğrenme ortamları sunacaktır.

Okullarımızın pek çoğu etkileşimli tahta, bilgisayar, tablet, yazıcı gibi teknolojik araç ile donatılmış; öğrencilerin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve Özelim Eğitimdeyim gibi mobil uygulamalar ile farklı kaynaklara dijital erişim imkânı artmıştır. Diğer yandan, özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için öğretimi bireyselleştirmek ve bu öğrencilerin öğrenme öğretme sürecindeki bağımsızlığını sağlamak amacıyla kullanılacak yardımcı teknolojilerin sayısı ve niteliği de her geçen gün artmaktadır. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasında tüm bu teknolojik imkânlardan en üst seviyede yararlanılması, öğrencilerin daha fazla sayıda öğretim hedefine daha kısa sürede ulaşmasını sağlayacaktır.

GÖRMEYEN/AZ GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Tablo 4. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları		
Boşluk Doldurma Testi	Yazı Örneği Analizi	Kontrol Listesi
Dereceli Puanlama Anahtarı	Hata Analizi	Okuma Kayıt Çizelgesi
Dil Örneği Alma	Dinleme/İzleme Kayıt Çizelgesi	Gözlem Kayıt Formu
Kayıt Çizelgesi	Kendini İzleme Kayıt Formu	Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı
Yazma Kayıt Çizelgesi		

Öğrencilerin öğrenme alanlarındaki performanslarını belirlemek amacıyla yukarıdaki tabloda yer alan ölçme ve değerlendirme yöntem ve araçlarından yararlanılır. Bu araçlar, mevcut hâli ile veya çalışılan hedef davranışlara göre öğretmen tarafından uyarlanarak kullanılabilir. Bu araçlardan elde edilecek veriler;

1. Öğrencilerin, öğretimi hedeflenen davranışı öğrenmeye hazır olup olmadıklarını değerlendirmek,
2. Geliştirilen öğretim programının etkililiğini ortaya koymak,
3. Öğretimin sonlandırılma kararının verilmesini değerlendirmek,
4. Öğretimle ne düzeyde genellenebilir davranış değişikliğinin sağlanabildiğini belirlemek,
5. Öğretim sonlandırıldıktan sonra etkisinin devam edip etmediğini değerlendirmek (izleme) amacıyla kullanılır.

Öğrencilerin programla kazandırılması hedeflenen bilgi ve becerileri ne oranda edindiklerini tespit edebilmek için ölçme ve değerlendirme uygulamaları belirli aralıklarla ve sürekli yapılmalıdır. Öğrenme öğretme sürecinin ayrılmaz bir parçası olan ölçme ve değerlendirme uygulamalarında hem süreç hem de performans temelli bir yaklaşım benimsenmeli; kontrol listesi, ölçüt bağımlı ölçü aracı, kayıt çizelgesi, gözlem kayıt formu gibi araçlardan yararlanılmalıdır. Performansları hakkında öğrencilere düzenli ve yapıcı geri bildirimler verilmeli, eksik veya hatalı öğrenmelere ilişkin tespitler öğrencilerin güdülenmelerini teşvik edecek şekilde ifade edilmelidir. Öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almalarında öz değerlendirme becerisini edinmeleri önemli bir rol oynamaktadır. Bu bakımdan kendini izleme kayıt formu, kontrol listesi gibi araçlar kullanılarak öğrencilerin öğrenme faaliyetlerine ilişkin farkındalıklarının artırılması sağlanmalıdır.

GÖRMEYEN/AZ GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

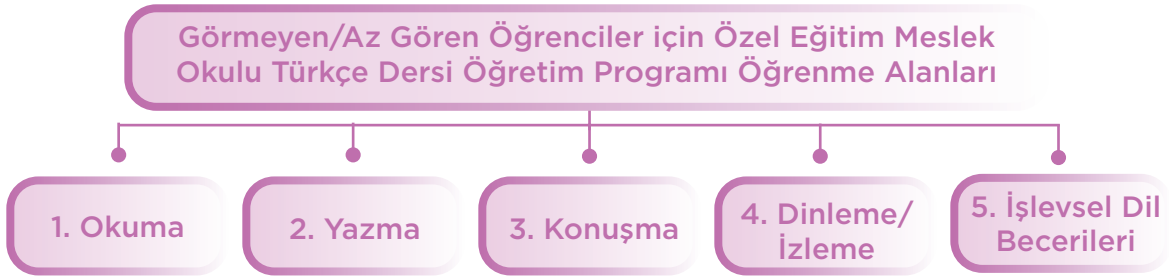
- Okuma-yazma becerilerinde sınırlılık yaşayan öğrencilerin yetersizlik durumları göz önünde bulundurularak bu öğrencilerin okuma-yazma becerilerini desteklemeye yönelik çeşitli okuma yazma çalışmaları yapılabilir. Görmeyen öğrencilerin Braille Alfabeti kullanmaları desteklenmelidir. Buna rağmen Braille ile yazmada güçlük çeken öğrenciler için bilgisayar destekli yazma ya da ses kayıt cihazına kaydetme yöntemleri kullanılabilir. Yapılan tüm uyarılma ve desteklemelere rağmen yazmada güçlük çeken öğrenciler için okuma çalışmaları yazma olmadan gerçekleştirilebilir.
- Bütün öğrenme alanları birbiriyle ilişkili olduğundan bir öğrenme alanında yer alan hedefler ve hedef davranışlar çalışılırken bir yandan da diğer öğrenme alanlarından hedefler ve hedef davranışlar çalışılabilir.
- Metinlerin yapıları türlerine göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle, okuma-yazma çalışmalarında kullanılacak metinleri seçerken veya oluştururken metin yapıları göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca metinler seçilirken Braille Alfabeti ile metin okuyan öğrencilerin kısaltmalı metinleri kullanıp kullanamadığı da dikkate alınmalıdır.
- Öğretmen, öğrencinin performansına göre, öğrencinin bulunduğu kademedен farklı olarak diğer kademelerden hedef ve hedef davranışlar seçebilir. Hedef ve hedef davranışlar seçilirken görmeyen/az gören öğrencilere yönelik uyarlamalar yapılmalıdır.
- Dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma yöntemlerini kullanma konusunda bilgi ve beceri açısından sınırlılık yaşayan öğrencilere yönelik, söz konusu yöntemlerin ele alındığı çalışmalar yapılabilir.
- Çeşitli nedenlerle iletişim becerilerinde sınırlılıklar yaşayan öğrenciler için artırıcı ve alternatif iletişim teknikleri, yardımcı teknolojiler vb. tercih edilmelidir.
- Söz varlığı, bütün öğrenme alanlarındaki hedef ve hedef davranışlarla doğrudan ilişkili olduğundan ders işleme süreçlerinde öğrencilerin söz varlıklarını geliştirmeye yönelik çalışmalar da yapılmalıdır.
- Bütün öğrenme alanlarındaki hedef ve hedef davranışlar çalışılırken kullanılacak materyallerin öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

Görmeyen/Az Gören
Öğrenciler için
Özel Eğitim Meslek Okulu
Türkçe Dersi
Öğretim Programı'nın
Yapısı

ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda beş öğrenme alanı bulunmaktadır. Bu öğrenme alanları "Okuma, Yazma, Konuşma, Dinleme/İzleme, İşlevsel Dil Becerileri" olarak belirlenmiştir. Aşağıda bu öğrenme alanlarına ilişkin kısa açıklamalar yapılmış ve öğrenme alanları içerisinde yer alan hedefler ve hedef davranışlara ilişkin kodlamalara yer verilmiştir.

Şekil 5. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Programı Öğrenme Alanları

1. Okuma

Okuma öğrenme alanı; okuma kuralları, akıcı okuma, paragraf bilgisi (paragrafı anlama, bölümlerine ayırma, paragraf ilişkileri), metin yapısına ilişkin okuma (anlatım teknikleri, düşünceyi geliştirme yolları), anlama, özetleme ve okumaya yönelik olumlu tutum geliştirme becerilerinden oluşmaktadır. Tüm bu süreçler Braille Alfabesi ile okuyan öğrencileri de kapsamaktadır.

2. Yazma

Yazma öğrenme alanı; yazma kuralları, akıcı yazma, çeşitli konularda/yapılarda cümle yazma, resimleri/dokunsal resimleri birbirleri ile ilişkilendirerek metin yazma, çeşitli tür ve yapıda serbest metinler yazma, yazılarında sözcük ve sözcük gruplarını anlamlarına uygun kullanma, yazılarını ses bilgisi kurallarına uygun yazma, cümlelerin öğelerini bulma, yazmaya yönelik olumlu tutum geliştirme becerilerinden oluşmaktadır. Braille Alfabesi kullanan öğrenciler için ise yazım kurallarına uygun sembolleri kullanarak yazma ve kısaltmalı yazma kurallarını da kapsamaktadır.

3. Konuşma

Konuşma öğrenme alanı; konuşma kurallarına uyma, cümleleri anlam ilişkilerine ve söz dizimlerine uygun kullanma, sözcükleri anlamlarına uygun bağlamda kullanma, resimleri/dokunsal resimleri verilen olayları ve durumları anlatma, hazırlıksız konuşma yapma, çerçevesi belirli bir konu hakkında konuşma, hazırlıklı konuşma yapma ve konuşmanın önemini fark etme becerilerinden oluşmaktadır.

4. Dinleme/İzleme

Dinleme/izleme öğrenme alanı; dinleme/izleme kurallarına uyma, yönergeleri takip etme, dinlediklerini/izlediklerini yorumlama, dinlediklerini/izlediklerini analiz etme, bilgi edinme amaçlı dinleme/izleme, empatik dinlemeler/izlemeler yapma, estetik dinlemeler/izlemeler yapma ve dinlemenin önemini açıklama becerilerinden oluşmaktadır.

5. İşlevsel Dil Becerileri

İşlevsel dil becerileri öğrenme alanı; yazılı ve sözlü dil becerilerini ev yaşamında/gündelik yaşamda kullanma, serbest zaman etkinliklerinde yazılı ve sözlü dil becerilerini kullanma, yazılı ve sözlü dil becerilerini sağlık/güvenlik ile ilgili konularda kullanma, yazılı ve sözlü dil becerilerini kişisel sorumluluklarını yerine getirmede/ilişkilerini sürdürmede kullanma ve yazılı ve sözlü dil becerilerini iş yaşamında kullanma becerilerinden oluşmaktadır.

HEDEFLERİN YAPISI

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Öğrenme Alanı, Hedef Numarası ve Hedef Davranış Numarasına ilişkin kodlamada aşağıdaki sistematik izlenmiştir.

Öğrenme Alanı	Hedef Numarası	Hedef Davranış Numarası
1	1.1.	1.1.1.

Şekil 6. Kodlama Örneği

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda her bir öğrenme alanına ilişkin hedefler ve hedeflere ilişkin hedef davranışlar oluşturulmuştur. Aşağıdaki tabloda (Tablo 5) bu hedef ve hedef davranış sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Programı'nın Öğrenme Alanları, Hedef ve Hedef Davranış Sayıları

Öğrenme Alanları	Hedef Sayıları	Hedef Davranış Sayıları
Okuma	14	95
Yazma	10	54
Konuşma	8	41
Dinleme/İzleme	8	37
İşlevsel Dil Becerileri	5	71
Toplam	45	298

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hedefler; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olmak üzere taksonomik olarak sınıflandırılmıştır. Aşağıdaki tabloda (Tablo 6) bu sınıflandırmaya yer verilmiştir.

Tablo 6. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Türkçe Dersi Programı'nın Öğrenme Alanlarında Yer Alan Hedeflerin Taksonomik Sınıflandırılması

Öğrenme Alanları	Bilişsel	Duyuşsal	Psikomotor
Okuma	12	1	1
Yazma	7	1	2

Konuşma	6	1	1
Dinleme/İzleme	5	1	2
İşlevsel Dil Becerileri	5	0	0
Toplam	35	4	6

Hedef, Hedef Davranışlar ve Açıklamalar

1. OKUMA

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
1.1. Okuma kurallarına uygun okur.	<p>1.1.1. Okurken dik oturur.</p> <p>1.1.2. Kitabı kendi okuma mesafesine uygun uzaklıkta tutar.*</p> <p>1.1.3. İşitilebilir bir ses tonuyla okur.</p> <p>1.1.4. Metni, konuşma organlarını hareket ettirmeden sessiz okur.*</p>	<p>Doğrudan Anlatım</p> <p>Gösterip Yaptırma Tekniği</p> <p>Video Modelle Öğretim</p>	<p>Gözlem Kayıt Formu</p> <p>Kontrol Listesi</p> <p>Kendini İzleme Kayıt Formu</p>
1.2. Akıcı okur.*	<p>1.2.1. Hecelemeden okur.</p> <p>1.2.2. Metindeki sözcükleri doğru okur.</p> <p>1.2.3. Metinde öne çıkan sözcük/sözcük gruplarını anlamlarına göre vurgulayarak okur.</p> <p>1.2.4. Metinde duygu ifadeleri içeren sözcük/sözcük gruplarını duyguyu yansıtarak okur.*</p> <p>1.2.5. Metni, türünün özelliklerine uygun vurgu ve tonlama yaparak okur.</p> <p>1.2.6. Metni, noktalama işaretlerine uygun duraklama yaparak okur.</p> <p>1.2.7. Cümleleri; bağlaç, edat ve ünlem ifadelerinin gerektirdiği vurgulamayı yaparak okur.</p> <p>1.2.8. Doğal konuşma diliyle okur.</p> <p>1.2.9. Kendi okumasını dinleyerek/izleyerek değerlendirir.*</p> <p>Görmeyen</p> <p>1.2.10. Braille kısaltmaları dikkate alarak okur.*</p> <p>1.2.11. Braille sembolleri dikkate alarak okur.</p>	<p>Sesli Okuma</p> <p>Model Okuma</p> <p>Tekrarlı Okuma</p>	<p>Okuma Kayıt Çizelgesi</p> <p>Kontrol Listesi</p> <p>Gözlem Kayıt Formu</p> <p>Dereceli Puanlama Anahtarı</p> <p>Kendini İzleme Kayıt Formu</p>

*Yukarıda yıldızla belirtilen hedef ve hedef davranışlara ait açıklamalar tablonun sonundaki "AÇIKLAMALAR" bölümünde yer almaktadır.

<p>1.3. Okuduğu paragrafı anlar.*</p>	<p>1.3.1. Konuyu ifade eder. 1.3.2. Ana düşüncüyü ifade eder. 1.3.3. Paragrafa uygun başlık önerir. 1.3.4. Anahtar sözcükleri ifade eder. 1.3.5. Olayın ne olduğunu söyler. 1.3.6. Olayın geçtiği zamanı söyler. 1.3.7. Olayın geçtiği yeri söyler. 1.3.8. Paragrafta geçen kişileri/varlıkları belirler. 1.3.9. Paragraftaki varlıkların duygularını ifade eder. 1.3.10. Paragrafta kullanılan duyuları açıklar. 1.3.11. Paragrafla ilgili sorulara cevap verir. 1.3.12. Verilen paragraftaki boşlukları uygun sözcüklerle tamamlar.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Okuma Öncesi-Sırası- Sonrası Anlama Stratejileri Soru Cevap Yöntemi</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesi Kontrol Listesi</p>
<p>1.4. Paragrafı bölümlerine ayırır.</p>	<p>1.4.1. Paragrafın giriş cümlesini belirler. 1.4.2. Paragrafın gelişme cümlesini/cümlelerini belirler 1.4.3. Paragrafın sonuç cümlesini belirler.</p>	<p>Doğrudan Anlatım Doğrudan Öğretim Modeli Yüksek Sesle Düşünme Tekniği</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesi Kontrol Listesi</p>
<p>1.5. Paragraf yapısında yer alan unsurlar arasındaki ilişkileri ifade eder.</p>	<p>1.5.1. Verilen cümlelerle bir paragraf oluşturur. 1.5.2. Paragrafta eksik bırakılan cümleyi bularak paragrafı tamamlar. 1.5.3. Paragrafta akışı bozan cümleyi belirler. 1.5.4. Paragrafta, akışı bozan cümlelerin yerlerini değiştirerek paragrafın düşünce bütünlüğünü sağlar.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Metin Yapısı Öğretimi Doğrudan Anlatım</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesi Kontrol Listesi</p>
<p>1.6. Farklı anlatım teknikleri ile yazılmış paragrafları ayırt eder.</p>	<p>1.6.1. Paragrafın betimleme tekniği ile yazıldığını söyler. 1.6.2. Paragraftaki betimleme ifadelerini ayırt eder. 1.6.3. Paragrafın öyküleme tekniği ile yazıldığını söyler. 1.6.4. Paragraftaki öyküleme ifadelerini ayırt eder. 1.6.5. Paragrafın açıklayıcı anlatım tekniği ile yazıldığını söyler. 1.6.6. Paragraftaki açıklayıcı anlatım tekniği ifadelerini ayırt eder. 1.6.7. Paragrafın tartışma tekniği ile yazıldığını söyler. 1.6.8. Paragraftaki tartışma ifadelerini ayırt eder.</p>	<p>Doğrudan Anlatım Doğrudan Öğretim Modeli Metin Yapısı Öğretimi Okuma Öncesi-Sırası-Sonrası Anlama Stratejileri</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesi Kontrol Listesi</p>

<p>1.7. Düşünceyi geliştirme yolları ile yazılmış paragrafları ayırt eder.</p>	<p>1.7.1. Paragrafta tanımlanan öğeleri açıklar. 1.7.2. Paragrafta karşılaştırılan öğelere örnek verir. 1.7.3. Paragrafta örnekleri/örneklendirilen öğeleri açıklar. 1.7.4. Paragrafta verilen sayısal verileri ifade eder. 1.7.5. Paragrafta yer alan benzetme öğelerini açıklar. 1.7.6. Paragraftaki tanık gösterme öğelerine örnek verir.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Doğrudan Anlatım Etkileşimli Anlatım Okuma Öncesi-Sırası-Sonrası Anlama Stratejileri Yüksek Sesle Düşünme Tekniği</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesi Kontrol Listesi</p>
<p>1.8. Hikâye edici metinleri anlar.*</p>	<p>1.8.1. Metnin başlığını okuyarak metnin konusunu tahmin eder.* 1.8.2. Metindeki hikâye unsurlarını/bilgi birimlerini belirler.* 1.8.3. Metindeki olayları oluş sırasına göre anlatır. 1.8.4. Metnin konusunu ifade eder. 1.8.5. Metnin ana düşüncesini ifade eder. 1.8.6. Metnin gerçek/hayal ürünü olup olmadığını ayırt eder. 1.8.7. Metinle ilgili çıkarımlar yapar. 1.8.8. Metinde ele alınan problemlere ilişkin farklı çözümler önerir. 1.8.9. Metne yeni bir başlık önerir.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Okuma Öncesi-Sırası-Sonrası Anlama Stratejileri Okuma Yöntemleri (Eleştirel Okuma, Özetleyerek Okuma, Tahmin Ederek Okuma) Bilişsel Strateji Öğretimi Hikâye Haritası</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesi Kontrol Listesi</p>
<p>1.9. Bilgilendirici metinleri anlar.</p>	<p>1.9.1. Metnin başlığını okuyarak metnin konusunu tahmin eder.* 1.9.2. Metinde geçen bilgi birimlerini açıklar.* 1.9.3. Metinle ilgili çıkarımlar yapar. 1.9.4. Metnin konusunu ifade eder. 1.9.5. Metnin ana düşüncesini ifade eder. 1.9.6. Metne yeni bir başlık önerir.</p>	<p>Okuma Yöntemleri (Eleştirel Okuma, Özetleyerek Okuma, Tahmin Ederek Okuma) Doğrudan Öğretim Modeli Okuma Öncesi-Sırası-Sonrası Anlama Stratejileri Bilişsel Strateji Öğretimi</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesi Kontrol Listesi Dereceli Puanlama Anahtarı</p>
<p>1.10. Şiirleri anlar.*</p>	<p>1.10.1. Şiirin başlığını okuyarak konusunu tahmin eder. 1.10.2. Şiiri analiz eder. 1.10.3. Şiirin ana duygusunu söyler. 1.10.4. Şiirin konusunu ifade eder.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Okuma Öncesi-Sırası-Sonrası Anlama Stratejileri Metinlerle İlişkilendirme</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kontrol Listesi</p>

<p>1.11. Metni özetler.*</p>	<p>1.11.1. Metnin ana düşüncesini ifade eder. 1.11.2. Metnin yardımcı düşüncelerini ifade eder. 1.11.3. Metnin özetinde kullanılacak bölümlerini seçer. 1.11.4. Kelime ve cümle düzeyinde genellemeler yapar. 1.11.5. Metni kendi cümleleriyle ifade eder.</p>	<p>Bilişsel Strateji Öğretimi Okuma Yöntemleri (Özetleyerek Okuma, Not Alarak Okuma, İşaretleyerek Okuma)</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kontrol Listesi Kayıt Çizelgesi</p>
<p>1.12. Söz varlığını geliştirir.*</p>	<p>1.12.1. Sözcüklerin gerçek ve yan anlamlarını ayırt eder. 1.12.2. Sözcüklerin zıt anlamlılarını ifade eder. 1.12.3. Sözcüklerin eş anlamlılarını ifade eder. 1.12.4. Eş sesli sözcüklerin anlamlarını açıklar. 1.12.5. Sözcüklerin mecaz anlamlarını açıklar. 1.12.6. Sözcüklerin terim anlamlarını açıklar. 1.12.7. Metindeki deyimlerin/atasözlerinin anlamlarını açıklar. 1.12.8. Anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarını öğrenmek için sözlük kullanır. * 1.12.9. Yeni öğrendiği söz varlığı unsurlarını yazılı/sözlü anlatımlarında kullanır. 1.12.10. Şahıs ve zaman eklerini kullanır.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Doğrudan Anlatım Etkileşimli Anlatım Etkinlik Temelli Öğretim Katılımlı Konuşma/Dinleme/izleme</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kontrol Listesi Dil Örneği Alma</p>
<p>1.13. Kelimenin yapısını anlar.</p>	<p>1.13.1. Kökleri ve ekleri ayırt eder. 1.13.2. Yapım eklerini kullanarak sözcükler türetir. 1.13.3. Çekim eklerini kullanır. 1.13.4. Basit, türemiş ve birleşik sözcükleri ayırt eder.</p>	<p>Doğrudan Anlatım Yüksek Sesle Düşünme Tekniği Doğrudan Öğretim Modeli Etkinlik Temelli Öğretim</p>	<p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kontrol Listesi Kayıt Çizelgesi</p>
<p>1.14. Okumaya yönelik olumlu tutum geliştirir.</p>	<p>1.14.1. Okumaya istekli olur. 1.14.2. İletişim amaçlı okur. 1.14.3. Bilgi edinmek için okur. 1.14.4. Okuyacağı materyali seçerken dikkatli olur.* 1.14.5. Okuduğu kitapları arkadaşlarına tavsiye eder. 1.14.6. Okuma becerisini geliştirmeye istekli olur. 1.14.7. Beğendiği kitaplar hakkında araştırma yapar. 1.14.8. Kendini geliştirmek için okumanın önemini ifade eder. 1.14.9. Okumayı alışkanlık hâline getirir.</p>	<p>Dil Deneyimi Yaklaşımı Okuma Yöntemleri (Sesli/Sessiz Okuma, Tartışarak Okuma, Not Alarak Okuma)</p>	<p>Gözlem Kayıt Formu Kayıt Çizelgesi</p>

1.1.2. Az gören öğrenci, kitabı kendi görüş mesafesi ve görme alanına uygun uzaklıkta; görmeyen öğrenci ise kitabı kendi dokunma mesafesine uygun uzaklıkta tutmalıdır.
1.1.4. Az gören öğrenciler için basılı (standart) yazılı metinler, görmeyen öğrenciler için Braille metinler kullanılmalıdır.
1.2. Az gören öğrenciler için ışığın yeterli ve doğru açıdan gelmesi, yazının punto büyüklüğü, satır aralığı, yazı tipi, kontrastlık gibi özelliklere dikkat edilmelidir. Görmeyen öğrenciler için Braille yazının iki elle okunması sağlanmalıdır.
1.2.4. Mutluluk, üzüntü, korku, sevinç gibi duygu ifadeleri içeren farklı türde metinler kullanılmalıdır.
1.2.9. Az gören öğrenciler kendi okumalarını dinleyerek/izleyerek; görmeyen öğrenciler ise kendi okumalarını ses kayıt cihazı gibi araçlar kullanarak değerlendirebilirler.
1.2.10. Braille kısaltmaları bilmeyen/kısaltmasız Braille okuyan öğrenciler için kısaltmaların kullanılmadığı metinlerden yararlanılmalıdır. Bununla birlikte, öğrencilere Braille kısaltmaları öğretmeye yönelik çalışmalar da yapılmalıdır. Bunun için Görmeye Engellilere Okuma Yazma Öğretim Kılavuzu'ndan faydalanılabilir.
1.3. Öğrencilerin okuma anlama durumları göz önünde bulundurularak ihtiyaç hâlinde öğrencilerin okudukları cümleyi anlamalarına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
1.8. Hikâye edici metin türü hakkında temel bilgiler verilmelidir.
1.8.1. Az gören öğrenciler metnin resimlerine de bakarak metnin konusu hakkında tahminde bulunabilir; görmeyen öğrenciler için resimlerin betimlemesi yapılabilir.
1.8.2. Hikâye haritaları, görmeyen öğrenciler için kabartılmış şekiller ve Braille yazılar şeklinde uyarlanarak okuma öncesi, sırası ve sonrasında kullanılmalıdır.
1.9. Bilgi birimi, hakkında bilgi verilen şeyle ilgili unsurların her biri olarak ele alınabilir. Bilgi birimleri bir araya geldiğinde hakkında bilgi verilen şey bütün boyutları ile ortaya koyulmuş olur. Bu yapı, okuyucunun zihninde o konuyla ilgili var olan bilgilerle ilişkilendirildiğinde de anlama faaliyetinin gerçekleşeceği söylenebilir.
1.9.1. Az gören öğrenciler metnin resimlerine de bakarak metnin konusu hakkında tahminde bulunabilir; görmeyen öğrenciler için resimlerin betimlemesi yapılabilir.
1.10. Şiir türü hakkında temel bilgiler verilmelidir.
1.10.1. Az gören öğrenciler şiirin resimlerine de bakarak şiirin konusu hakkında tahminde bulunabilir; görmeyen öğrenciler için resimlerin betimlemesi yapılabilir.
1.11. Metin özetleme çalışmalarında hedef davranışların hepsinin birden kullanılması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır.
1.12. Öğrenciler, öğrendikleri söz varlığı unsurları ile sözlük oluşturma konusunda teşvik edilmelidir.
1.12.8. Görmeyen öğrenciler anlamını bilmedikleri söz varlığını bulmak için sesli sözlük, ekran okuma programı vb. yardımcı teknolojik araçlardan yararlanabilir.
1.14.4. Az gören öğrenciler okuma materyalini seçerken yazının punto büyüklüğü, satır aralığı, yazı tipi, yazı rengi, kontrastlık gibi özelliklere; görmeyen öğrenciler ise metnin kısaltmalı olup olmadığına dikkat etmelidir.

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
2.1. Yazma kurallarına uyar.	2.1.1. Yazma pozisyonunu ayarlar. 2.1.2. Yazı araç gereçlerini temiz ve düzenli kullanır.	Gösterip Yaptırma Tekniği Doğrudan Anlatım Video Modelle Öğretim	Gözlem Kayıt Formu Kontrol Listesi

<p>2.2. Yazım kurallarına uygun yazar.</p>	<p>2.2.1. Harfler, sözcükler ve cümleler arasında uygun boşluk bırakır.</p> <p>2.2.2. Okunaklı yazar.</p> <p>2.2.3. Büyük harfleri yazım kurallarına uygun yazar.</p> <p>2.2.4. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.</p> <p>2.2.5. Soru ekini kendinden önce gelen sözcükten ayrı yazar.</p> <p>2.2.6. “de” ve “ki” bağlaçlarını kendinden önce gelen sözcükten ayrı yazar.</p> <p>2.2.7. Yazdıklarını gözden geçirir.</p> <p>Görmeyen</p> <p>2.2.8. Braille kısaltmaları yazım kurallarına uygun yazar.*</p> <p>2.2.9. Braille sembolleri dikkate alarak yazar.*</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Yüksek Sesle Düşünme Tekniği Doğrudan Anlatım</p>	<p>Yazı Örneği Analizi Dereceli Puanlama Anahtarı Kendini İzleme Kayıt Formu Hata Analizi</p>
<p>2.3. Akıcı yazar.</p>	<p>2.3.1. Sözcükleri doğru yazar.</p> <p>2.3.2. Verilen cümledeki sözcükleri eksiksiz yazar.</p> <p>2.3.3. Verilen metindeki cümleleri eksiksiz yazar.</p> <p>2.3.4. Sözcüğü/cümleyi bir bütün olarak okuyarak yazar.</p> <p>2.3.5. Duyduğu/okuduğu sözcükleri duraksamadan doğru yazar.</p> <p>2.3.6. Duyduğu/okuduğu cümleleri duraksamadan doğru yazar.</p> <p>2.3.7. Yazısını belirlenen sürede tamamlar.</p>	<p>Kapat-Kopyala-Karşılaştır Stratejisi Alıştırma Artırma Etkinlik Temelli Öğretim</p>	<p>Hata Analizi Yazma Kayıt Çizelgesi Dereceli Puanlama Anahtarı</p>
<p>2.4. Çeşitli konularda/yapılarda cümle yazar.</p>	<p>2.4.1. Cümlelerdeki boşluklara konuya uygun sözcükleri yazar.*</p> <p>2.4.2. Yarım bırakılan cümleleri konuya/yapıya uygun tamamlar.</p> <p>2.4.3. Birkaç cümleyi bağlaçlar kullanarak tek cümle hâlinde yazar.</p> <p>2.4.4. Verilen cümleyi 5NİK sorularına cevap verip genişleterek yazar.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Cümle Genişletme / Birleştirme Yazma Yöntemleri (Boşluk Doldurma, Metin Tamamlama)</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Yazma Kayıt Çizelgesi Kontrol Listesi Dereceli Puanlama Anahtarı</p>
<p>2.5. Resimleri/dokunsal resimleri birbirleri ile ilişkilendirerek metin yazar.*</p>	<p>2.5.1. Verilen resimdeki/dokunsal resimdeki yerin/varlığın/kişinin özelliklerini anlatan metin yazar.</p> <p>2.5.2. Sıralı olay içeren resimlerdeki/dokunsal resimlerdeki olay örgüsünü anlatan metin yazar.</p> <p>2.5.3. Verilen resimdeki/dokunsal resimdeki bir işin işlem basamaklarından hareketle metin yazar.</p> <p>2.5.4. Verilen resimdeki/dokunsal resimdeki olay örgüsünü anlatan bir öykü yazar.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Bilişsel Strateji Öğretimi Yazma Yöntemleri (Yaratıcı Yazma, Kontrollü Yazma, Serbest Yazma)</p>	<p>Kontrol Listesi Dereceli Puanlama Anahtarı Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı</p>

	<p>2.5.5. Resimlerden/dokunsal resimlerden yararlanarak listeleme metni yazar.</p> <p>2.5.6. Neden/sonuç ilişkisi içeren resimlerdeki/dokunsal resimlerdeki nedenleri ve sonuçları anlatan metin yazar.</p> <p>2.5.7. Problem ve çözümleri içeren resimli/dokunsal kartlardaki problem ve çözümleri anlatan metin yazar.</p>		
<p>2.6. Çeşitli tür ve yapıda serbest metinler yazar.*</p>	<p>2.6.1. Şiir yazar.</p> <p>2.6.2. Hikâye edici metin yazar.</p> <p>2.6.3. Bilgilendirici metin yazar.</p> <p>2.6.4. Hayalî ögeler barındıran kısa metin yazar.*</p> <p>2.6.5. Farklı türlerde kısa metin yazar.*</p>	<p>Metin Yapısı Öğretimi Doğrudan Öğretim Modeli Yazma Yöntemleri (Serbest Yazma, Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma, Yaratıcı Yazma, Duyulardan Hareketle Yazma)</p>	<p>Kontrol Listesi</p> <p>Kayıt Çizelgesi</p> <p>Dereceli Puanlama Anahtarı</p>
<p>2.7. Yazılarında sözcük ve sözcük gruplarını anlamlarına uygun kullanır.</p>	<p>2.7.1. Yazılarında eş sesli sözcükleri kullanır.</p> <p>2.7.2. Yazılarında deyimleri/atasözlerini kullanır.</p> <p>2.7.3. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.</p> <p>2.7.4. Yazılarında pekiştirme ifadeleri kullanır.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Doğrudan Anlatım Yüksek Sesle Düşünme Tekniği Yazma Yöntemleri (Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma, Boşluk Doldurma)</p>	<p>Kontrol Listesi</p> <p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı</p>
<p>2.8. Ses bilgisi kurallarına uygun yazar.</p>	<p>2.8.1. Ünsüz yumuşamasına uğrayan sözcükleri doğru yazar.</p> <p>2.8.2. Ünsüz sertleşmesine uğrayan sözcükleri doğru yazar.</p> <p>2.8.3. Ünlü düşmesine uğrayan sözcükleri doğru yazar.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Doğrudan Anlatım</p>	<p>Hata Analizi</p> <p>Kayıt Çizelgesi</p> <p>Kendini İzleme Kayıt Formu</p>
<p>2.9. Cümlenin öğelerini bulur.</p>	<p>2.9.1. Yüklemi bulur.</p> <p>2.9.2. Özneyi bulur.</p> <p>2.9.3. Dolaylı tümleci bulur.</p> <p>2.9.4. Zarf tümlecini bulur.</p> <p>2.9.5. Nesneyi bulur.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli Doğrudan Anlatım Etkileşimli Anlatım Etkinlik Temelli Öğretim Yüksek Sesle Düşünme Tekniği</p>	<p>Kontrol Listesi</p> <p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı</p> <p>Hata Analizi</p> <p>Kendini İzleme Kayıt Formu</p>

2.10. Yazmaya yönelik olumlu tutum geliştirir.*	2.10.1. Farklı türlerde metin yazmaya istekli olur. 2.10.2. Yazıyı iletişim amaçlı kullanır. 2.10.3. Yazmayı bilgi edinmek/vermek için kullanır. 2.10.4. Yazdıklarını arkadaşları ile paylaşır. 2.10.5. Yazmanın önemini ifade eder. 2.10.6. Yazacağı konuyu belirlerken araştırma yapar. 2.10.7. Yazma becerisini geliştirmeye istekli olur. 2.10.8. Yazmayı alışkanlık hâline getirir.	Etkinlik Temelli Öğretim Yazma Yöntemleri (Yaratıcı Yazma, Not Alma, Serbest Yazma)	Gözlem Kayıt Formu Kayıt Çizelgesi
--	---	--	---------------------------------------

2.2.8. ve 2.2.9. Braille kısaltmaları bilmeyen/kısaltmasız Braille yazan öğrenciler için kısaltmaların kullanılmadığı metinlerden yararlanılmalıdır. Bununla birlikte, öğrencilere Braille kısaltmaları öğretmeye yönelik çalışmalar da yapılmalıdır. Bunun için Görmeye Engellilere Okuma Yazma Öğretim Kılavuzu'ndan faydalanılabilir.

2.4.1. Bu hedef davranış ele alınmadan önce öğrencilerin gereksinimleri olması durumunda anlamlı ve kurallı cümle yazma çalışmalarını yapılmalıdır.

2.5. Görmeyen öğrenciler için doküman resimlerin kullanılması önerilmektedir. Ancak bu resimler uygun bir şekilde hazırlanmıyor ise resimler betimlenebilir.

2.6. Öğrencilerin, metinlerin yapısına uygun ve bağdaşıklığı sağlayacak şekilde yazmaları amaçlanmıştır. Bu nedenle öğrenciye giriş, gelişme ve sonuç cümlelerinin özellikleri; anahtar sözcük ve bağlaç kullanımı, yazdığı metinlere uygun başlık seçme hakkında bilgi verilmelidir. Ayrıca, örnekler üzerinden açıklamalar yapılmalıdır.

2.6.4. Öğrencilerden, dinlemekten keyif alacakları bir radyo tiyatrosu senaryosu yazmaları istenebilir.

2.6.5. Öğrencilere mektup, günlük, dilekçe, duyuru, ilan ve reklam metinleri gibi örnekler yazdırılmalıdır.

2.10. "Yazma Saatleri, Yazma Günleri" gibi etkinlikler düzenlenerek öğrencilerin motivasyonu artırılmalıdır.

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
3.1. Konuşma kurallarına uyar.	3.1.1. Konuştuğu kişiye/kişilere yönünü döner. * 3.1.2. İşitilebilir ses tonuyla konuşur.* 3.1.3. Konuşurken karşısındaki kişiyle arasındaki fiziksel mesafeyi ayarlar.* 3.1.4. Konuşmaya söz alarak katılır. 3.1.5. Konuşurken uygun hitap ifadeleri kullanır.* 3.1.6. Konuşurken uygun nezaket ifadeleri kullanır.* 3.1.7. Konuşurken uygun vurgu ve tonlama yapar. 3.1.8. Konuşmasını beden dili ile destekler. * 3.1.9. Bağlama uygun konuşur.*	Doğrudan Öğretim Modeli Video Modelle Öğretim Gösterip Yaptırma Tekniği Gözlem Yoluyla Öğretim Gömülü Öğretim Fırsat Öğretimi	Gözlem Kayıt Formu Kendi İzleme Kayıt Formu Kontrol Listesi Kayıt Çizelgesi

3.2. Sözcükleri anlamlarına uygun bağlamda kullanır.*	3.2.1. Konuşmalarında sözcükleri gerçek ve yan anlamları ile kullanır. 3.2.2. Konuşmalarında eş ve zıt anlamlı sözcükleri kullanır. 3.2.3. Konuşmalarında sözcüklerin mecaz anlamlarını kullanır. 3.2.4. Konuşmalarında sözcüklerin terim anlamlarını kullanır. 3.2.5. Konuşmalarında deyim ve atasözlerini kullanır.	Etkileşimli Anlatım Etkinlik Temelli Öğretim Doğrudan Öğretim Modeli Doğrudan Anlatım Yüksek Sesle Düşünme Tekniği	Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Dil Örneği Alma Kontrol Listesi Kayıt Çizelgesi
3.3. Cümleleri anlam ilişkilerine ve söz dizimine uygun kullanır.	3.3.1. Bir konuşmayı cümle/cümleler ekleyerek tamamlar. 3.3.2. Eksik bırakılan cümleyi tamamlar.* 3.3.3. Verilen sözcüklerden cümle oluşturur.	Doğrudan Öğretim Modeli Etkinlik Temelli Öğretim	Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesi
3.4. Resimleri/dokunsal resimleri verilen olayları ve durumları anlatır.	3.4.1. Bir öyküyü anlatır. 3.4.2. Sıralı bir olayı/durumu anlatır. 3.4.3. Bir varlığın özelliklerini anlatır. 3.4.4. Belli bir uygulama sırasını takip eden etkinlikleri anlatır. 3.4.5. Problem, çözüm ve sonuçtan oluşan bir olayı anlatır. 3.4.6. Bir sorunun nedenlerini ve sonuçlarını anlatır. 3.4.7. İki ögeyi karşılaştırarak anlatır.	Etkileşimli Anlatım Konuşma Yöntemleri (Serbest Konuşma, Eleştirel Konuşma)	Kontrol Listesi Dereceli Puanlama Anahtarı Kayıt Çizelgesi
3.5. Hazırlıksız konuşma yapar.	3.5.1. İkili konuşma yapar.* 3.5.2. Grup konuşmalarına katılır.* 3.5.3. Verilen konulardan biri hakkında konuşur.*	Rol Oynama Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli Drama Konuşma Yöntemleri (Güdümlü Konuşma, Serbest Konuşma)	Gözlem Kayıt Formu Kayıt Çizelgesi
3.6. Çerçevesi belirli bir konu hakkında konuşur.*	3.6.1. Kendini tanıtır. 3.6.2. Çevresini ve çevresindeki kişileri tanıtır. 3.6.3. Bildiği/gördüğü yerleri anlatır.* 3.6.4. Başından geçen olayları anlatır. 3.6.5. Öğretmen tarafından verilen konu hakkında konuşur. 3.6.6. Kendisinin belirlediği konu hakkında konuşur.	Rol Oynama Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli Şematik Düzenleyicilerle Öğretim Drama Konuşma Yöntemleri (Serbest Konuşma, Katılımlı Konuşma)	Gözlem Kayıt Formu Kontrol Listesi Dereceli Puanlama Anahtarı

3.7. Hazırlıklı konuşma yapar.*	3.7.1. Verilen/seçilen konu hakkında hazırlık yapar. 3.7.2. Bir konu hakkında görüş ve düşüncelerini ifade eder.* 3.7.3. Verilen konu hakkında sunum yapar.	Rol Oynama Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli Şematik Düzenleyicilerle Öğretim Konuşma Yöntemleri (İkna Etme, Yaratıcı Konuşma)	Gözlem Kayıt Formu Kontrol Listesi Dereceli Puanlama Anahtarı Kayıt Çizelgesi
3.8. Konuşmanın önemini fark eder.	3.8.1. Konuşmaya istekli olur. 3.8.2. Konuşmanın önemini açıklar. 3.8.3. Bilgi edinmek/vermek için konuşur. 3.8.4. Kurallara uygun konuşmayı alışkanlık hâline getirir. 3.8.5. Konuşma becerisini geliştirmeye istekli olur.	Etkinlik Temelli Öğretim Gömülü Öğretim	Gözlem Kayıt Formu Kayıt Çizelgesi

3.1.1. Az gören öğrencilerin işlevsel görme düzeyleri göz önünde bulundurularak göz teması kurma becerisine de yer verilmelidir. Görmeyen öğrencilerin göz teması kurması mümkün olmayacağı için bu öğrencilerin konuştuğu kişinin/kişilerin olduğu tarafa dönmesi yeterli olacaktır.

3.1.2. Öğrenciler ses tonlarını buldukları ortama, duruma, kişiye vb. göre ayarlamalıdır.

3.1.3. Öğrencilerin, konuşurken karşıdaki kişinin kişisel alanına girmeyecek şekilde (bir kol mesafesi) durması sağlanmalıdır.

3.1.5. Hitap ifadeleri karşıdaki kişinin yaşına, yakınlık derecesine, statüsüne vb. göre kullanılmalıdır.

3.1.6. Nezaket ifadeleri bağlama uygun olarak karşıdaki kişinin yaşına, yakınlık derecesine, statüsüne vb. göre kullanılmalıdır.

3.1.8. Az gören öğrencilerden konuşurken jest ve mimiklerini kullanmaları beklenmelidir. Görmeyen öğrencilerin ise jest ve mimikleri kullanmada güçlük yaşayabilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır.

3.1.9. Öğrencilerden; konuya, ortama uygun şekilde konuşmaları beklenir.

3.3.2. Öğrencilerin eksik bırakılan cümleyi yeni sözcükler ekleyerek belirli bir bağlamda tamamlaması sağlanmalıdır.

3.3. Öğrencilerin yeni öğrendiği sözcükleri konuşmalarında kullanması sağlanmalıdır.

3.5.1. Selamlaşma, tanışma/tanıştırma, hatır sorma, sohbet etme, özür dileme, telefonla konuşma gibi günlük hayatta kullanılan becerilere ağırlık verilmelidir.

3.5.2. Tartışma, kutlama gibi grup konuşmalarına ağırlık verilmelidir. Ayrıca öğrencinin genel ağ üzerinden yapılan telekonferans, canlı sohbet vb. iletişim ortamlarındaki konuşmalara katılımı sağlanmalıdır. Görmeyen öğrenciler yardımcı teknolojik araçları kullanmaları konusunda desteklenmelidir.

3.5.3. Öğrencilerin konuyu daha iyi ifade edebilmelerini sağlamak amacıyla hikâye edici metne uygun konular tercih edilmelidir.

3.6. Öğrencinin belirlenen konu hakkında hazırlıksız konuşma yapması amaçlanmaktadır. Hedefe ilişkin ölçme ve değerlendirme için hazırlanan kontrol listesinde hedef davranışla ilgili ana başlıklar yer almalıdır.

3.6.3. Görmeyen öğrenciler için “gördüğü yerler” ifadesi; öğrencilerin gezdiği, dokunduğu, gözlemlediği, bilgi edindiği vb. yerler olarak ele alınmalıdır.

3.7. Hazırlık için öğrencilere belirli bir süre (örneğin birkaç gün) verilmelidir. Öğrencilerin, konuşmalarını belirlenen süre içerisinde tamamlamaları beklenmelidir. Konuşma süresinin belirlenmesinde ise öğrencilerin sınıf seviyesi, konuşma konusu, ortam, hitap edilen kitle vb. hususlar göz önünde bulundurulmalıdır.

3.7.2. Öğrencilere kitap, kişi, yer vb. nin tanıtları yaptırılmalıdır. Öğrencilerin çeşitli görseller kullanarak sunum yapmaları sağlanmalıdır.

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
4.1. Dinleme/izleme kurallarına uyar.*	4.1.1. Uygun dinleme pozisyonunu alır. 4.1.2. Sessizce dinler/izler. 4.1.3. Dikkatlice dinler/izler. 4.1.4. Dinlediğini/izlediğini uygun beden dili hareketleriyle gösterir.* 4.1.5. Konuşmak için konuşan kişinin sözünün bitmesini bekler. 4.1.6. Söz alarak konuşur. 4.1.7. Dinlerken/izlerken kullandığı araçların ses yüksekliğini ayarlar.*	Gösterip Yaptırma Tekniği Video Modelle Öğretim Gözlem Yoluyla Öğretim Gömülü Öğretim	Gözlem Kayıt Formu Kontrol Listesi Kayıt Çizelgesi
4.2. Yönergeleri takip eder.	4.2.1. Yönergeleri dikkatle dinler/izler.* 4.2.2. Şartlı yönergelerde belirtilen görevleri yerine getirir. 4.2.3. Ardeşiklik içeren yönergelerde belirtilen görevleri yerine getirir.* 4.2.4. Dinlediği bir anonsta yer alan yönergelerdeki görevleri yerine getirir.	Doğrudan Öğretim Modeli Etkinlik Temelli Öğretim Gömülü Öğretim Fırsat Öğretimi	Kontrol Listesi Gözlem Kayıt Formu Kayıt Çizelgesi
4.3. Dinlediklerini/ izlediklerini yorumlar.*	4.3.1. Görsellere bakarak/dokunarak dinleyeceklerinin/ izleyeceklerinin konusunu tahmin eder.* 4.3.2. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki bilgi birimlerini ayırt eder.* 4.3.3. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili çıkarımlar yapar. 4.3.4. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği sözcüklerin anlamlarını tahmin eder. 4.3.5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu ifade eder. 4.3.6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana düşüncesini belirler. 4.3.7. Dinlediklerine/izlediklerine yeni bir başlık bulur. 4.3.8. Dinlediklerinin/izlediklerinin gerçek/hayal ürünü olup olmadığını ayırt eder. 4.3.9. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulan sorulara cevap verir.	Doğrudan Öğretim Modeli Etkileşimli Anlatım Beyin Fırtınası Dinleme/izleme Yöntemleri (Eleştirel Dinleme/izleme, Yaratıcı Dinleme/izleme)	Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesi
4.4. Dinlediklerini/ izlediklerini analiz eder.	4.4.1. Dinlediklerinde/izlediklerinde ele alınan problemleri belirler. 4.4.2. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki olayların oluş sırasını ayırt eder. 4.4.3. Dinlediklerini/izlediklerini özetlerken kullanacağı unsurları belirler.*	Beyin Fırtınası Dinleme/izleme Yöntemleri (Not Alarak Dinleme/izleme, Eleştirel Dinleme/izleme)	Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Dinleme/izleme Kayıt Çizelgesi

4.5. Bilgi edinme amaçlı dinler/izler.	4.5.1. Dinleme/izleme sırasında ve sonrasında sorular sorar. 4.5.2. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki önemli bilgileri ayırt eder. 4.5.3. Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep sonuç ilişkisi kurar. 4.5.4. Dinlerken/izlerken not tutar.*	Doğrudan Öğretim Modeli Etkinlik Temelli Öğretim Etkileşimli Anlatım Şematik Düzenleyicilerle Öğretim Soru Cevap Yöntemi	Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesi
4.6. Empatik dinleme/izleme yapar.	4.6.1. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki kişilerin duygularını ifade eder. 4.6.2. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki bireysel/toplumsal unsurlarla ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.	Konuşma Halkası Dinleme/izleme Yöntemleri (Kendini Konuşanın Yerine Konuşarak Dinleme/izleme, Katılımlı Dinleme)	Kontrol Listesi Gözlem Kayıt Formu
4.7. Estetik dinleme/izleme yapar.*	4.7.1. Farklı türlerde dinlemeler/izlemeler yapar.* 4.7.2. Farklı türlerde dinleme/izleme yapmaya istekli olur.* 4.7.3. Sohbet ortamlarındaki diyalogları dinler.* 4.7.4. Sohbetlere katılmaya istekli olur.*	Etkileşimli Anlatım Soru Cevap Yöntemi Fırsat Öğretimi Dinleme/izleme Yöntemleri (Estetik Dinleme/izleme, Yaratıcı Dinleme/izleme)	Gözlem Kayıt Formu Kontrol Listesi Kayıt Çizelgesi
4.8. Dinlemenin/izlemenin önemini açıklar.*	4.8.1. Dinlemeye/izlemeye istekli olur. 4.8.2. Dinleyeceklerini/izleyeceklerini belirlemede seçici davranır. 4.8.3. Dinlediklerini/izlediklerini tavsiye eder. 4.8.4. Dinleme/izleme becerisini geliştirme konusunda istekli olur.	Etkinlik Temelli Öğretim Gömülü Öğretim	Gözlem Kayıt Formu Kayıt Çizelgesi

4.1. Bu hedefte görmeyen öğrenciler için “dinleme” boyutunun ele alınması yeterli kabul edilmelidir.

4.1.4. Az gören öğrencilerden dinlerken/izlerken jest ve mimiklerini kullanmaları beklenmelidir. Görmeyen öğrencilerin ise dinlerken/izlerken jest ve mimikleri kullanmada güçlük yaşayabilecekleri göz önünde bulundurularak konuşan kişiye yönünü dönmeleri yeterli kabul edilir.

4.1.7. Görmeyen öğrenciler ekran okuma programı, ses kayıt cihazı; az gören öğrenciler ise ekran büyütme programı gibi araçları kullanabilirler. Bu nedenle, kullanılan araçların ses seviyesi bulunulan duruma, ortama, kişiye vb.ye göre ayarlanmalıdır.

4.2.1. Bu hedef davranışta görmeyen öğrenciler için “dinleme” boyutunun ele alınması yeterli kabul edilmelidir.

4.2.3. Yönergeler sözlü/görüntülü biçimde verilebilir. Öğrencilerin verilen yönergeleri takip ederek yemek yapma, bir oyun oynama, bir resmi tamamlama, kâğıttan gemi yapma, kilden heykel yapma gibi etkinliklere katılması sağlanmalıdır. Bunlara ek olarak plan, kroki, harita üzerinden söylenen yeri bulma, verilen matris şeklinde tablolarda yönergeleri yerine getirme etkinlikleri de yaptırılmalıdır. Etkinliklerde, görmeyen öğrenciler için işitsel/dokunsal materyallerin yer aldığı örnekler kullanılmalıdır.

4.3. Bu hedefte görmeyen öğrenciler için “dinleme” boyutunun ele alınması yeterli kabul edilmelidir.

4.3.1. Görmeyen öğrenciler için görsellerin dokunsal hâle getirilerek kullanılması önerilmektedir. Ancak bu görseller uygun bir şekilde hazırlanamıyorsa betimlenebilir.

- 4.3.2. Bilgi birimi, hakkında bilgi verilen şeyle ilgili unsurların her biri olarak ele alınabilir. Bilgi birimleri bir araya geldiğinde hakkında bilgi verilen şey bütün boyutları ile ortaya koyulmuş olur. Bu yapı, okuyucunun zihninde o konuyla ilgili var olan bilgilerle ilişkilendirildiğinde de anlama faaliyetinin gerçekleşeceği söylenebilir
- 4.4.3. Bu hedef davranış, okuma öğrenme alanının “1.11. Metni özetler.” hedefinde yer alan hedef davranışlar göz önünde bulundurularak ele alınmalıdır.
- 4.5.4. Görmeyen öğrenciler Braille tablet ile veya ses kayıt cihazı ile not tutabilir.”
- 4.7. Estetik dinleme/izleme; eğlence ve zevk için yapılan dinlemeler/izlemelerdir. Estetik dinleme/izlemeye film, tiyatro, müzik, sosyal ortamlardaki dinleme/izleme faaliyetleri örnek olarak verilebilir. Bu hedefte görmeyen öğrenciler için “dinleme” boyutunun ele alınması yeterli kabul edilmelidir.
- 4.7.1. Bu hedef davranışta hikâye, müzik, şiir, film, tiyatro vb. dinleme/izleme çalışmaları yapılmalıdır.
- 4.7.2. Bu hedef davranışta öğrencilerin; hikâye, müzik, şiir, film, tiyatro vb. dinleme/izleme faaliyetlerine katılmaları konusunda istekli olmaları beklenmelidir.
- 4.7.3. ve 4.7.4. Bu hedef davranışlardaki sohbetler, alanında yetkin kişilerin konuşmacı olarak katıldığı etkileşimli ve etkileşimsiz sohbet ortamları olarak düşünülmelidir.
- 4.8. Bu hedefte görmeyen öğrenciler için “dinleme” boyutunun ele alınması yeterli kabul edilmelidir.

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
5.1. Yazılı ve sözlü dil becerilerini ev yaşamında/gündelik yaşamda kullanır.	5.1.1. Aile üyeleri ile sohbet eder. 5.1.2. İstek ve ihtiyaçlarını söyler/yazar. 5.1.3. Alışveriş listesi hazırlar.* 5.1.4. Ürünleri üretim ve son kullanım tarihlerini dikkate alarak kullanır.* 5.1.5. Aldığı ürünlere ait değişim ve iade kartını/fişini kontrol eder.* 5.1.6. Temizlik malzemelerini üzerindeki talimat ve uyarılara uygun kullanır.* 5.1.7. Giyecekleri üzerindeki talimat ve uyarılara uygun kullanır.* 5.1.8. Paketli yiyecekleri üzerindeki talimat ve uyarılara uygun kullanır.* 5.1.9. Günlük yemek listesi hazırlar.* 5.1.10. Tarifini dinlediği/izlediği/okuduğu yemekleri aşamalarına uygun olarak hazırlar. 5.1.11. Yaptığı yemekleri işlem basamaklarına göre anlatır. 5.1.12. Satış fişi/faturası üzerindeki bilgileri ayırt eder. 5.1.13. Elektronik ev eşyalarını, üzerindeki talimat ve uyarı işaretlerine uygun kullanır.* 5.1.14. Banka evrakındaki bilgileri ayırt eder.* 5.1.15. Tüketici haklarını açıklar.*	Video Modelle Öğretim Doğrudan Öğretim Modeli Rol Oynama Yöntemi Etkinlik Temelli Öğretim Fırsat Öğretimi Gömülü Öğretim	Gözlem Kayıt Formu Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kontrol Listesi

<p>5.2. Serbest zaman etkinliklerinde yazılı ve sözlü dil becerilerini kullanır.</p>	<p>5.2.1. Yazılı/sözlü/görsel talimatlara uygun oyun oynar.</p> <p>5.2.2. Oynadığı oyunun kurallarını anlatır.</p> <p>5.2.3. Yazılı/sözlü/görsel bulmacaları çözer.</p> <p>5.2.4. Yazılı/sözlü/görsel iletişim araçlarını kullanarak gündemi/sosyal etkinlikleri takip eder.</p> <p>5.2.5. Yazılı/sözlü/görsel iletişim araçlarını kullanarak haberleşir.</p> <p>5.2.6. Sosyal alanlara ulaşım için yol tarifi/harita/navigasyon kullanır.*</p> <p>5.2.7. Sosyal alanlardaki tabela, levha, tablo, çizelge ve panoları okur.*</p> <p>5.2.8. Açık hava etkinlikleri için hava durumunu dinler/izler.</p> <p>5.2.9. Sosyal etkinlik biletlerini okuyarak etkinlik bilgilerini açıklar.*</p> <p>5.2.10. Katıldığı sosyal etkinlik hakkında sohbet eder.</p> <p>5.2.11. Katıldığı sosyal etkinlik ile ilgili duygu ve düşüncelerini kaydeder.*</p> <p>5.2.12. Seyahat edilecek yer hakkındaki bilgileri not eder.*</p>	<p>Video Modelle Öğretim Doğrudan Öğretim Modeli Rol Oynama Yöntemi Etkinlik Temelli Öğretim Fırsat Öğretimi Gömülü Öğretim</p>	<p>Gözlem Kayıt Formu Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kontrol Listesi</p>
<p>5.3. Yazılı ve sözlü dil becerilerini sağlık/güvenlik ile ilgili konularda kullanır.</p>	<p>5.3.1. Hastane randevusu alır.</p> <p>5.3.2. Hastanede tıbbi geçmişini anlatır.</p> <p>5.3.3. Doktorun talimat ve önerilerini dinler.</p> <p>5.3.4. İlaç prospektüsünü okur.*</p> <p>5.3.5. İlaçları, üretim ve son kullanım tarihlerine dikkat ederek kullanır.</p> <p>5.3.6. Dinlediği/izlediği egzersiz hareketlerini yapar.</p> <p>5.3.7. Ürün içeriklerini okuyarak sağlıklı ürünleri seçer.*</p> <p>5.3.8. Kişisel bakım ürünlerinin içeriğini okur.*</p> <p>5.3.9. Kişisel bakım ürünlerini kullanım talimatına uygun olarak kullanır.</p> <p>5.3.10. Kişisel bakım ürünlerini üretim ve son kullanım tarihlerine dikkat ederek kullanır.</p> <p>5.3.11. Okul atölyeleri, iş yerlerinde güvenlik ile ilgili uyarı yazısı ve işaretlerine uygun davranır.*</p> <p>5.3.12. Elektronik cihazları güvenlik talimatlarına uygun kullanır.*</p> <p>5.3.13. Sağlıkla ilgili konularda bilgilendirici seminerlere/eğitime katılır.</p>	<p>Video Modelle Öğretim Doğrudan Öğretim Modeli Rol Oynama Yöntemi Etkinlik Temelli Öğretim Fırsat Öğretimi Gömülü Öğretim Dinleme/İzleme Yöntemleri Okuma Yöntemleri</p>	<p>Gözlem Kayıt Formu Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kontrol Listesi</p>
<p>5.4. Yazılı ve sözlü dil becerilerini, kişisel sorumluluklarını yerine getirmede/ilişkilerini sürdürmede kullanır.</p>	<p>5.4.1. Sınav ilanlarını takip eder.</p> <p>5.4.2. Sınav başvurusu yapar.</p> <p>5.4.3. Sınav kılavuzundaki/giriş belgesindeki bilgileri okur.</p> <p>5.4.4. Sınav başlangıcında gerekli bilgileri ilgili yerlere yazar/kodlar.*</p>	<p>Video Modelle Öğretim Doğrudan Öğretim Modeli Rol Oynama Yöntemi Etkinlik Temelli Öğretim Fırsat Öğretimi</p>	<p>Gözlem Kayıt Formu Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kontrol Listesi Kayıt Çizelgesi</p>

	<p>5.4.5. Yazdığı/kodladığı bilgileri kontrol eder.*</p> <p>5.4.6. e-Devlet şifresi alır.</p> <p>5.4.7. e-Devlet'teki hizmetlerden yararlanır.</p> <p>5.4.8. Seçmen kâğıdı/oy pusulasındaki bilgileri açıklar.</p> <p>5.4.9. Vatandaşlık hak ve sorumluluklarını açıklar.</p> <p>5.4.10. Çeşitli konularda çevresindeki kişilerle fikir alışverişi yapar.</p> <p>5.4.11. Çevresindeki bilgilendirici/hatırlatıcı kısa notlara uygun davranır.</p> <p>5.4.12. Kendine hatırlatıcı notlar yazar.*</p> <p>5.4.13. Dilek/temenni/teşekkür vb. notu yazar.</p> <p>5.4.14. Kendisi için önemli olan konularda kendine hedef koyar.</p> <p>5.4.15. Kişisel gelişimini desteklemek için seminerlere/toplantılara/kurslara katılır.</p> <p>5.4.16. Toplantılarda görüşlerini ifade eder.</p>	<p>Gömülü Öğretim Dinleme/İzleme Yöntemleri</p> <p>Okuma Yöntemleri</p> <p>Yazma Yöntemleri</p> <p>Konuşma Yöntemleri</p>	
<p>5.5. Yazılı ve sözlü dil becerilerini iş yaşamında kullanır.</p>	<p>5.5.1. Öz geçmiş hazırlar.*</p> <p>5.5.2. İş başvurusu için araştırma yapar.*</p> <p>5.5.3. İş ilanlarını inceler.*</p> <p>5.5.4. İş başvuru formunu doldurur.*</p> <p>5.5.5. İş görüşmesi yapar.*</p> <p>5.5.6. İş yeri telefonunu söyler.*</p> <p>5.5.7. İş yeri adresini söyler.*</p> <p>5.5.8. İş yerinin e-posta adresini söyler.*</p> <p>5.5.9. İş yerindeki uyarı işaretlerini açıklar. *</p> <p>5.5.10. İş yerindeki yazılı/sözlü kurallara uyar.*</p> <p>5.5.11. İş yerindeki anonslara uyar.*</p> <p>5.5.12. İşle ilgili e-posta yazar.*</p> <p>5.5.13. İzin dilekçesi yazar.*</p> <p>5.5.14. İş yerindeki kişisel haklarını açıklar. *</p> <p>5.5.15. İş yerindeki görev ve sorumluluklarını açıklar. *</p>	<p>Doğrudan Öğretim Modeli</p> <p>Rol Oynama Yöntemi</p> <p>Fırsat Öğretimi</p> <p>Dinleme/İzleme Yöntemleri</p> <p>Okuma Yöntemleri</p> <p>Yazma Yöntemleri</p> <p>Konuşma Yöntemleri</p>	<p>Gözlem Kayıt Formu</p> <p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Kontrol Listesi</p> <p>Kendini İzleme Kayıt Formu</p>

5.1.3. Görmeyen öğrenciler liste hazırlarken Braille tablet ya da ses kayıt cihazı kullanabilir
5.1.4., 5.1.5., 5.1.6., 5.1.7., 5.1.8., 5.1.9., 5.1.13., 5.1.14. ve 5.1.15. hedef davranışlarında görmeyen öğrenciler, ilgili bilgileri öğrenebilmek için yardımcı teknolojik araçları kullanabilirler veya gören birinden yardım isteyebilirler.
5.2.6. Görmeyen öğrenciler yol tarifi, harita, navigasyon vb. kullanmak için yardımcı teknolojilerden yararlanabilirler.
5.2.7. ve 5.2.9. hedef davranışlarında görmeyen öğrenciler ilgili bilgileri öğrenebilmek için yardımcı teknolojik araçları kullanabilirler veya ortamda bulunan gören bir bireyden yardım isteyebilirler.
5.2.11. Öğrenciler notlarını sesli veya yazılı olarak alabilirler.
5.2.12. Görmeyen öğrenciler Braille tablet ya da ses kayıt cihazları ile seyahat edecekleri yer hakkında not tutabilir
5.3.4., 5.3.7., 5.3.8. ve 5.3.11. hedef davranışlarında az gören ve görmeyen öğrenciler ilgili bilgileri öğrenebilmek için yardımcı teknolojik araçlardan yararlanmalıdır.
5.3.12. Görmeyenler; elektronik cihazların güvenlik talimatları Braille alfabe ile yazılmışsa bu metinden, gören tanıdıklarından veya çeşitli okuyucu programlarından faydalanabilir.
5.4.4. Az gören öğrenciler görme dereceleri doğrultusunda bu işlemi bağımsız yapabilirler. Yapamadıkları durumda öğrencilere işaretleyici/kodlayıcı yardımı sağlanmalıdır. Görmeyen öğrenciler ise bu işlemi bağımsız olarak yapamayacakları için onlara okuyucu/kodlayıcı/ işaretleyici yardımı sunulmalıdır.
5.4.5. Okuyucudan kodlanan verilerin tekrar edilmesi istenerek verilerin kontrolü sağlanmalıdır.
5.4.12. Öğrenciler notlarını takvimlerine, defterlerine, ajandalarına, bilgisayarlarına vb. yerlere sesli veya yazılı olarak alabilirler.
5.5.2. Öğrencinin iş ilanları bulunan sitelere üye olması, hazırladığı öz geçmişi bu sitelere yüklemesi, bu sitelerden kendine yakın ve uygun semtteki işleri seçerek başvurabilmesi, kendisine gelen iş tekliflerini takip ederek bunlara uygun yanıtlar verebilmesi sağlanmalıdır.
5.5.1., 5.5.2., 5.5.3., 5.5.4. ve 5.5.5. hedef davranışları bir işe yerleştirilmesi planlanan öğrencilere yöneliktir.
5.5.6., 5.5.7., 5.5.8., 5.5.9., 5.5.10., 5.5.11., 5.5.12., 5.5.13., 5.5.14. ve 5.5.15. hedef davranışları bir işe yerleştirilen ve takip edilen öğrencilere yöneliktir.

Görmeyen/Az Gören
Öğrenciler için
Özel Eğitim Meslek Okulu
**Türkçe Dersine Yönelik
Örnek Ders Planları**

GÖRMEYEN/AZ GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN TÜRKÇE DERSİNE YÖNELİK ÖRNEK DERS PLANLARI

Aşağıdaki tabloda ders planı hazırlanan öğrenme alanı, hedef ve hedef davranışlara yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 7. Ders Planı Örnekleri Özet Tablosu

Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranışlar
Okuma	1.13. Kelimenin yapısını anlar.	1.13.1. Kökleri ve ekleri ayırt eder.
Yazma	2.1. Yazma kurallarını uygular.	2.1.1. Yazma pozisyonunu ayarlar. 2.1.2. Yazı araç gereçlerini temiz ve düzenli kullanır.
Konuşma	3.1. Konuşma kurallarına uyar.	3.1.1. Konuştuğu kişiye/kişilere yönünü döner. 3.1.2. İşitilebilir ses tonuyla konuşur. 3.1.3. Konuşurken karşısındaki kişiyle arasındaki fiziksel mesafeyi ayarlar.
Dinleme/İzleme	4.5. Bilgi edinme amaçlı dinler/izler.	4.5.1. Dinleme/izleme sırasında ve sonrasında sorular sorar. 4.5.2. Dinlediği/izlediği önemli bilgileri ayırt eder. 4.5.4. Dinlerken/izlerken not tutar.
İşlevsel Dil Becerileri	5.1. Yazılı ve sözlü dil becerilerini ev yaşamında/gündelik yaşamda kullanır.	5.1.10. Tarifini dinlediği/izlediği/okuduğu yemekleri aşamalarına uygun olarak hazırlar.

DERS PLANI ÖRNEKLERİ

Ders Planı Örneği - 1

BÖLÜM-1	
Dersin Adı	Türkçe
Öğrenme Alanı	Okuma
Hedef	1.13. Kelimenin yapısını anlar.
Hedef Davranışlar	1.13.1. Kökleri ve ekleri ayırt eder.

BÖLÜM-2	
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Etkinlik Temelli Öğretim
Öğretim Araç Gereçleri	Kutu, sözcüklerin yazılı olduğu kâğıtlar, tahta, tahta kalemi

Öğretime Hazırlık	Öğrencilerin “kök” ve “ek” kavramlarını bilme düzeylerini kontrol ediniz ve hazırbulunmuşluk düzeyi öğretim için uygun olmayan öğrencilerle tamamlama çalışmaları yapınız.
Ortam Düzenleme	Öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarını gideriniz. Kullanılacak materyalleri önceden hazırlayınız ve materyallerin kontrolünü yapınız. Oturma düzenini etkinlik için uygun olacak şekilde oluşturunuz. Ortamı ses, koku, başka dikkat dağıtıcı uyaranlardan arındırınız ve öğrencilerin görme düzeyini dikkate alarak ışıklandırınız.
Dikkat Çekme	Sınıfa görsel/dokunsal/işitsel yönlerden dikkat çekici şekilde hazırlanmış bir kutu ile giriniz. Öğrencilerle kutunun içinde ne olabileceği hakkında kısa bir beyin fırtınası yapınız ve cevap veren öğrencileri pekiştiriniz. Ardından “Bugün sizlerle çok güzel bir etkinlik yapacağız. Hazır mısınız?” diyerek sonraki aşamaya geçiniz.
Güdüleme	Öğrencilerle aynı kökten türemiş sözcük gruplarını paylaşınız. Ardından öğrencilerle anlam farklılıkları üzerinde konuşunuz ve öğrencilerin düşünmelerini sağlayınız. Öğrencilere “Ders sonunda, sözcüklerin köklerini bulabileceksiniz. Bu da sözcüklerin yapısını daha iyi kavramanızı sağlayacaktır.” deyiniz.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	“Daha önceki derslerimizde sözcüklerin anlamları üzerine çalışmıştık. Bugün ise sözcüklerin kökleri ve ekler üzerine çalışacağız.” denilerek bir önceki derse dair hatırlatma yapınız ve öğrencileri hedeften haberdar ediniz.

BÖLÜM-3

Uygulama	<p>1. Aşama</p> <p>“Evet çocuklar bugün sizinle bir etkinlik yapacağız. Masanın üzerinde duran bu kutudan bahsetmiştik. Kutunun içinde sözcüklerin yazılı olduğu kâğıtlar var. Etkinliğe başladığımızda sırayla gelip kutunun içinden bir kâğıt çekeceksiniz. Çektiğiniz sözcüğün anlamı üzerinde önce biraz konuşacağız. Ardından bu sözcüğü birlikte kök ve eklerine ayıracağız. Daha sonra bu ekleri yapım eki veya çekim eki olarak adlandıracağız.” denilerek etkinliğin nasıl yapılacağını anlatınız. Model olmak için bir kelime çekiniz ve sesli okuyarak tahtaya yazınız. Yine sesli olarak sözcüğü, kök ve eklerine ayırınız. Sözcüğün parçalanamayan, anlamlı, en küçük parçasının “kök” olduğunu öğrencilere hatırlatınız. Daha sonra varsa gönüllü bir öğrenci ile başlayınız. Gönüllü bir öğrenci yoksa bir öğrenciye söz veriniz.</p> <p>2. Aşama</p> <p>Sözcüğü çeken öğrenciden, çektiği sözcüğü tahtaya yazarak ve sesli okuyarak eklerine ayırmasını isteyiniz. Sözcüğün kökünü ve ekini/eklerini doğru şekilde ayıran öğrenciyi “Harikasin, sözcüğün kökünü doğru bir şekilde buldun ve ekine/eklerine çok güzel ayırdın!” diyerek pekiştiriniz. Öğrenci sözcüğü kök ve ekine/eklerine doğru şekilde ayıramadıysa ipucu vererek devam ediniz. Çekim eki almış basit sözcük seçmiş olan öğrencinin sözcüğü ekine/eklerine doğru ayırması üzerine öğrenciyi pekiştiriniz. Sözcüğün aldığı eklerin anlamı değiştirip değiştirmediğini tüm sınıf ile birlikte konuşunuz. Sözcüğün anlamını değiştirmeyen eklerin “çekim eki” olduğunu öğrencilerle paylaşınız. Ardından bir diğer öğrenci ile aynı şekilde çalışmaya devam ediniz. Her sözcük için aldığı ek ile anlamın değişip değişmediği üzerine tüm sınıf ile konuşunuz. Öğrencilerden biri türemiş bir sözcük seçtiğinde ise sözcüğün anlamının değiştiğini söyleyiniz, sözcüğün aldığı ekini “yapım eki” olduğunu aktarınız ve böylece yapım ekini tanıttiniz. Süreci tüm öğrencilerle etkinlik tamamlanıncaya dek devam ettiriniz.</p> <p>3. Aşama</p> <p>Kutudaki sözcükler bittiğinde yapım eki almış sözcükleri öğrencilerin oluşturduğu sözlüklere yazdırınız. Sözcüklerin kök hâlindeki anlamları ile yapım eki almış hâlindeki anlamlarını sözlüğe ekletiniz. Böylece yapım ekinin sözcüğün anlamını değiştirdiğini, çekim ekinin ise değiştirmediğini pekiştiriniz.</p>
Genelleme ve İzleme	Farklı derslerde de okunan metinlerde sözcüklerin kökü, aldığı ekler ve sözcüklerin yapısı üzerine konuşmaya devam ediniz.

BÖLÜM-4

Ölçme ve Değerlendirme	Öğretim sonunda öğrencilerin konuyu öğrenme düzeyleri hakkında bilgi sahibi olmak adına kontrol listesi veya ölçüt bağımlı ölçü aracı kullanabilirsiniz.
Veliye Yönelik Öneriler	Ailelere işlenen konu hakkında bilgi veriniz, derste verilen örnekleri ailelerle paylaşınız. Ailelerden, evde de sözcükleri kök ve eklerine ayırma ile ilgili çalışmalarını tekrarlamaları ve yeni çalışmalar yapmalarını isteyiniz.
Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar	Derse başlamadan önce öğrencilerin hazır bulunuşluklarını kontrol ediniz ve ön koşul beceriler varsa öncesinde öğrencilerle bu beceriler üzerine çalışınız. Etkinlik temelli öğretim sırasında kullanılan sözcükleri az gören öğrenciler için büyük puntolu, görmeyen öğrenciler için ise Braille olarak hazırlayınız. Kutunun içine atılacak sözcükleri öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun olarak seçiniz. İhtiyaç hâlinde, yapılan işlemleri yüksek sesle düşünme tekniği ile destekleyiniz.
Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri	

Kökleri ve Ekleri Ayırt Etme Becerisi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı

Öğrencinin Adı Soyadı:

Öğrencinin Sınıfı:

Tarih:

Hedef Davranışlar	Sözcükler	Yönerge	Ölçüt	Evet / Hayır	Açıklamalar
1. Sözcüklerin kökünü doğru şekilde bulur.	Simitçi Öğrenci Kalemlik Defter	Sözcüklerin köklerini bul.	3/4		
2. Sözcüklerin aldığı eki/ekleri doğru şekilde ayırır.	Kitaplıklar Silgi Askılık Balıkçılar	Sözcükleri eklerine ayır.	3/4		
3. Sözcükleri kök ve eklerine ayırarak yapım ekini/eklerini gösterir.	Sözlük Kaloriferli Açıklık Akıcı	Sözcükleri kök ve eklerine ayırarak yapım eklerini göster.	3/4		
4. Sözcükleri kök ve eklerine ayırarak çekim ekini/eklerini gösterir.	Önlüğüm Çiçekleri Annesi Sokakta	Sözcükleri kök ve eklerine ayırarak çekim eklerini göster.	3/4		

Not: Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı, her öğrenci için bire bir uygulanmalıdır.

Ders Planı Örneği - 2

BÖLÜM-1	
Dersin Adı	Türkçe
Öğrenme Alanı	Yazma
Hedef	2.1. Yazma kurallarını uygular.
Hedef Davranışlar	2.1.1. Yazma pozisyonunu ayarlar. 2.1.2. Yazı araç gereçlerini temiz ve düzenli kullanır.

BÖLÜM-2	
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Gösterip Yaptırma Tekniği Video Modelle Öğretim Tekniği
Öğretim Araç Gereçleri	Masa, sandalye, kâğıt, kalem, defter, Braille tablet, çivi kalem, Braille daktilo, bilgisayar, tablet
Öğretime Hazırlık	Öğrencilerle daha önce yaptıkları yazma çalışmaları hakkında konuşunuz. Öğrencilerin yazma çalışmaları öncesinde, sırasında ve sonrasında nelere dikkat ettikleri, kalem/Braille çivi kalem tutma becerilerine sahip olup olmadıklarını değerlendiriniz. Bu şekilde öğrencilerin öğretime hazırlanmasını sağlayınız.
Ortam Düzenleme	Ortamı, az gören öğrencilerin görme düzeylerine uygun olarak ışıklandırınız. Öğrencilerin öğretmeni rahat bir şekilde izleyebilecekleri oturma düzeni oluşturunuz. Öğretim araç gereçlerini ortamda hazır bulundurunuz. Ortamı ses, koku ve başka dikkat dağıtıcı uyaranlardan arındırınız. Isı ve ışık düzenlemesi yapınız. Öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarını gideriniz.
Dikkat Çekme	Sınıfta öğrencilerle yazma üzerine kısa bir sohbet ediniz. Sohbetin ardından yazarken bazı kurallara uyulması gerektiğini ifade ediniz. Öğrencilerle birlikte bu kuralların neler olduğu/olabileceği konusunda beyin fırtınası yapınız. Daha sonra öğrencilere “Şimdi sizlerle bir video izleyeceğiz/dinleyeceğiz.” deyiniz. “Eğer videoyu dikkatli bir biçimde izlerseniz/dinlerseniz sorularına cevap verebilirsiniz.” diyerek öğrencilerin dikkatini derse çekiniz.
Güdüleme	Öğrencilere “İnsanlar bilgi vermek, haberleşmek gibi çeşitli amaçlar için yazma çalışmaları yaparlar.” şeklinde bir açıklama yapınız. Ardından “Bu çalışmaları yaparken bazı insanların kurallara uymaları gerekir.” diyerek öğrencileri hedeften haberdar ediniz. Bu dersten sonra “Yazarken yazma pozisyonumuzu ayarlamayı ve yazı araç gereçlerini temiz kullanmayı öğreneceksiniz.” açıklamasını yaparak öğrencileri güdüleyiniz.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	Öğrencilere “Size daha önceki derslerimizde yazma kuralları ile ilgili bilgiler vermiştim. Bugün ise yazma çalışmaları öncesinde, sırasında ve sonrasında uymamız gereken kuralları öğreneceksiniz.” diyerek bir hatırlatma yapınız. Daha sonra “Hazırsanız videoyu dinleyerek/izleyerek derse başlayalım.” diyerek derse geçiniz.

BÖLÜM-3	
Uygulama	1. Aşama Yazma pozisyonunu ayarlama ve yazı araç gereçlerini temiz kullanma çalışmalarının yapıldığı bir video hazırlayınız. Videoda kendiniz rol model olarak yazarken uyulması gereken kuralları anlatıp uygulayınız. Örneğin yazma pozisyonunu ayarlama ve yazı araç gereçlerini temiz kullanma davranışlarını gerçekleştiriniz.

Uygulama	<p>2. Aşama</p> <p>Öğrencilere ilk olarak yazma pozisyonunu ayarlama davranışına ilişkin önceden hazırladığımız videoyu izletiniz/dinletiniz. Ardından “Aferin size çok güzel izlediniz/dinlediniz.” diyerek çocukları pekiştiriniz. Videoda yazma çalışması yapan kişinin önce ne yaptığı, nelere dikkat ettiği hakkında sorular sorunuz. Aynı zamanda sözel açıklamalar yapınız. Karşınızdaki kişinin sizi duyabileceği bir ses tonuyla konuşunuz. Konuştuğunuz kişiyle aranızdaki fiziksel mesafeyi doğru şekilde ayarlayınız. Sunum sırasında öğrencilerin tepkilerini izleyiniz ve not ediniz. Öğrencilerin soruları olursa yanıt veriniz. Öğrencilere “Yazma kurallarına neden uymalısınız?” sorusunu sorunuz. Tepkilerini vermeleri için öğrencilere 5-10 saniye süre tanıyınız. Öğrencilerin yanıtlarını dinleyiniz. Doğru yanıt verenleri pekiştiriniz. Eğer öğrencilerden bir yanıt gelmezse “Yazarken doğru ve sağlıklı bir biçimde yazabilmeniz için yazma pozisyonunuzu ayarlamamız gerekir.” diyerek bu davranışın sergilenmesine model olunuz. Gerekirse çocuklara ek sözel açıklamalar yapınız ve fiziksel yardım ipucu veriniz.</p> <p>3. Aşama</p> <p>Daha sonra yazı araç gereçlerini temiz ve düzenli kullanması gerektiğini anlatan videoya geçiniz. “Sırada yazı araç gereçlerini temiz ve düzenli kullanma ile ilgili videomuz var.” diyerek videoyu açınız. Sunum esnasında öğrencilerin tepkilerini gözlemleyiniz ve not ediniz. Öğrencilerin soruları olursa yanıtlayınız. “Videoda izlediğiniz/dinlediğiniz gibi yazma sürecinde yazı araç gereçlerinizi (kalem, defter, Braille tablet, Braille daktilo vb.) temiz ve düzenli kullanmalısınız.” diyerek yazma kurallarını tekrar ediniz. Video sunumu tamamlandıktan sonra “Çalışmamızı tamamladık, hepimiz çok güzel dinlediniz/izlediniz.” şeklinde uygun pekiştirici veriniz. “Bundan sonra yazarken videolarda izlediğiniz/dinlediğiniz kurallara uygun davranmanızı bekliyorum.” deyiniz. Sınıfı gruplara ayırarak öğrencilere, yazma kurallarının uyulduğu etkinlikler yaptırınız.</p>
Genelleme ve İzleme	<p>Öğrencilerin farklı derslerde, etkinliklerde veya yazma çalışmalarında yazma kurallarına uyması konusunda onlara çalışmalar yaptırınız. Öğrencilerin yazma kurallarına uyma davranışlarını takip ediniz. Ailelere gerekli bilgilendirmeleri yapınız, çocuklarının yazma kurallarına uyup uymadığının takibinin yapılmasını sağlayınız. Ayrıca bu kurallara ev ortamında uyulması için de çalışmalar yürütünüz.</p>

BÖLÜM-4

Ölçme ve Değerlendirme	<p>Öğrencilerin davranışlarını kontrol listesi ile değerlendiriniz. Ayrıca öğretim süreci içerisinde her bir öğrencinin davranışlarını gözlem kayıt formuna kaydediniz. Öğretim sırasında ve etkinlik sonrasında da kontrol listesindeki maddeler üzerinde gerekli işaretlemeleri yapınız.</p>
Veliye Yönelik Öneriler	<p>Öğretimden sonra ailelere çalışılan hedef ve hedef davranışlar hakkında bilgi veriniz. Ailelerden, çalışılan hedef ve hedef davranışların ev ortamında da devam ettirilmesini isteyiniz. Ailelere, kendi yazma eylemleri sırasında da yazma kurallarına dikkat etmelerini söyleyiniz. Çocuklarının dikkatini yazma kurallarına çekme konusunda ailelere öneriler sununuz.</p>
Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar	<p>Çalışılan hedef davranışları diğer öğrenme alanları ile ilişkilendirerek değerlendiriniz. Diğer hedef davranışlar ile çalışılan davranışların ilişkilerini ailelere anlatınız, bu kapsamda ailelere neler yapabileceklerine ilişkin öneriler sununuz. Derse başlamadan önce öğrencilerin hazırbulunuşluklarını kontrol ediniz ve ön koşul beceriler varsa öncesinde öğrencilerle bu beceriler üzerine çalışınız. İzlenen/dinlenen videodaki içeriklerin önceden hazırlanmış amaçlı içerikler olduğunu vurgulayınız. Böylece görmeyen ve az gören öğrencilerin kafa karışıklığı yaşamalarını önleyiniz. İzlenen/dinlenen videodaki içerikleri sözel ifadelerle güçlendiriniz. Görmeyen öğrenciler için videodaki içerikleri sesli olarak betimleyiniz.</p>

	<p>Video için farklı öğretim tekniklerine yer veriniz. Öğrencilerin ihtiyaçları veya istekleri doğrultusunda video-yu birden fazla dinletebilir/izletebilirsiniz. İzleme/genelleme çalışmaları için farklı videolar kullanabilirsiniz. Öğrencilerin tepkileri pekiştirilirken öğrencilerin özellikleri doğrultusunda farklı pekiştiriciler kullanabilirsiniz.</p>
Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri	

Yazma Kurallarına Uyma Kayıt Çizelgesi

Öğrencinin Adı Soyadı:

Öğrencinin Sınıfı:

Tarih:

Yönerge: Öğrencilerin hedef davranışlara ilişkin davranışları, öğretim sırasında ve öğretim sonrasında konuşma kuralları kayıt çizelgesine işlenir. Öğrencinin yerine getirdiği davranışlar için “Evet” sütununa, yerine getiremediği davranışlar için “Hayır” sütununa, kısmen yerine getirdiği davranışlar için ise “Kısmen” sütununa (✓) işareti konur. Eğer açıklama yapılması gerekiyorsa “Açıklamalar” sütununa not edilir.

	Hedef Davranışlar	Evet	Hayır	Kısmen	Açıklamalar
1	Yazma pozisyonunu ayarlar.				
2	Yazı araç gereçlerini temiz kullanır.				
3	Yazı araç gereçlerini düzenli kullanır.				

Ders Planı Örneği - 3

BÖLÜM-1	
Dersin Adı	Türkçe
Öğrenme Alanı	Konuşma
Hedef	3.1. Konuşma kurallarına uyar.
Hedef Davranışlar	3.1.1. Konuştuğu kişiye/kişilere yönünü döner. 3.1.2. İşitilebilir ses tonuyla konuşur. 3.1.3. Konuşurken karşısındaki kişiyle arasındaki fiziksel mesafeyi ayarlar.

BÖLÜM-2	
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Video Modelle Öğretim
Öğretim Araç Gereçleri	Hedef davranışları içeren bir video kaydı. Video kaydını öğrenciye izletmek için tablet, bilgisayar, akıllı tahta.
Öğretime Hazırlık	Öğrencilerin oturma, izleme/dinleme becerilerine sahip olup olmadıklarını kontrol ediniz. Sunum yapılacak araç gereçlerin çalışır durumda olup olmadığına dikkat ediniz.
Ortam Düzenleme	Ortamı ses, koku ve başka dikkat dağıtıcı uyaranlardan arındırınız. Isı ve ışık düzenlemesi yapınız. Öğrencinin fiziksel ihtiyaçlarını gideriniz. Öğrencilerin video kaydını rahat bir şekilde izleyebileceği yarım ay oturma düzenini (U düzeni) tercih ediniz.
Dikkat Çekme	Öğrencilere “Bugün sizinle bir video izleyeceğiz. Bu video konuştuğunuz kişi/kişilerle daha olumlu bir iletişim başlatmanıza ve sürdürmenize yardımcı olacaktır. Videoyu çok dikkatli bir şekilde izleyeceğinizi biliyorum.” deyiniz. Ardından öğrencilere, uymalarını beklediğiniz çalışma kurallarını söyleyiniz.
Güdüleme	Öğrencilere “Bu dersin sonunda bir kişiyle karşılıklı konuşurken konuştuğumuz kişiye yönümüzü dönmeyi, işitilebilir bir ses tonuyla konuşmayı ve konuşurken karşısındaki kişiyle arasındaki fiziksel mesafeyi ayarlamayı öğreneceğiz.” diyerek öğrencileri güdüleyiniz.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	Öğrencilere “Bugün sizlerle karşımızdaki kişi/kişilerle konuşurken uymamız gereken kuralları öğreneceğiz. Hazırsanız videomuzu izleyelim.” deyiniz.

BÖLÜM-3	
Uygulama	1. Aşama <p>Konuşma kurallarına uyularak konuşmanın yapıldığı bir video hazırlayınız. Videoda kendiniz rol model olarak kişi/kişilerle konuşurken uyulması gereken kuralları sözel olarak anlatıp uygulayınız. Örneğin yönünüzü konuştuğunuz kişiye doğru dönünüz. Karşınızdaki kişinin sizi duyabileceği bir ses tonuyla konuşunuz. Konuştuğunuz kişiyle arasındaki fiziksel mesafeyi doğru şekilde ayarlayınız. İlk olarak konuştuğunuz kişiye yüzünüzü döndüğünüz videoyu açınız. Sunum esnasında öğrencilerin tepkilerini izleyiniz ve not ediniz. Öğrencilerin soruları olursa yanıtlayınız. “Konuştuğumuz kişiye neden yönümüzü döneriz?” şeklinde soru sorunuz. Öğrencilerin tepkilerini 4-5 saniye bekleyiniz. Öğrencilerin yanıtlarını dinleyiniz. Doğru gelen yanıtları pekiştiriniz. Eğer öğrencilerden açıklama gelmezse “Konuştuğumuz kişiye hitap ettiğimizin belli olması ve</p>

BÖLÜM-3

Uygulama	<p>konuştuğumuz kişiyle birbirimizi daha net anlamak için yönümüzü konuştuğumuz kişiye döneriz.” diyerek açıklama yapınız. Ardından “Aferin size çok güzel izliyorsunuz.” diyerek sosyal pekiştirici verip işitilebilir bir ses tonuyla konuşulması gerektiğini anlatan videoya geçiniz.</p> <p>2. Aşama</p> <p>“İşitilebilir bir ses tonuyla konuşulan bir video ile devam ediyoruz.” deyiniz ve videoyu açınız. Sunum esnasında öğrencilerin tepkilerini gözlemleyiniz ve not ediniz. Öğrencilerin soruları olursa yanıtlayınız. “Videoda izlediğiniz gibi karşımızdaki kişinin bizim söylediklerimizi anlaması için işitilebilir bir ses tonuyla konuşmak önemlidir.” diyerek işitilebilir ses tonuyla konuşmanın önemini tekrar ediniz. Ardından “Aferin size çok güzel izliyorsunuz.” diyerek sosyal pekiştirici verip konuşurken karşısındaki kişiyle arasındaki fiziksel mesafeyi ayarlaması gerektiğini anlatan videoya geçiniz.</p> <p>3. Aşama</p> <p>Konuşurken karşımızdaki kişiyle aramızdaki fiziksel mesafenin uygun şekilde ayarlandığını gösteren video ile devam ediyoruz.” deyiniz ve videoyu açınız. Sunum esnasında öğrencilerin tepkilerini gözlemleyiniz ve not ediniz. Öğrencilerin soruları olursa yanıtlayınız. “Videoda izlediğimiz gibi konuştuğumuz kişinin bizden rahatsız olmaması ve konuştuklarımızı rahat işitmesi için konuştuğumuz kişiyle aramızdaki mesafeyi ayarlamak önemlidir.” diyerek konuşma kurallarını tekrar ediniz. Video sunumu tamamlandıktan sonra “Çalışmamızı tamamladık hepimiz çok güzel dinleyip/izlediniz.” şeklinde uygun pekiştirici veriniz. “Bundan sonra bir kişiyle/kişilerle konuşurken videolarda izlediğiniz kurallara uygun davranacaksınız.” deyiniz. Sınıfı gruplara ayırıp konuşma kurallarının uyulduğu konuşma etkinlikleri yaptırınız.</p>
Genelleme ve İzleme	Öğrencilerin farklı derslerde ve farklı etkinliklerde konuşma kurallarına uymalarını sağlayınız. Konuşma kurallarına uymayan öğrencilere bu kuralları hatırlatınız.

BÖLÜM -4

Ölçme ve Değerlendirme	Öğretim devam ederken, öğrencilerin performansına ilişkin kayıt tutmaya devam ediniz. Öğrencilerin nasıl tepkide bulduklarına dair verileri kaydediniz. Gözlem kayıt formuna öğrencilerin video izlemeden önceki davranışları ve video izledikten sonraki davranışlarını kaydediniz.
Veliye Yönelik Öneriler	Ailelere, bir kişiyle/kişilerle konuşurken konuşma kurallarına ve fiziksel mesafeye dikkat etmelerinin önemi-ne dair bilgi veriniz. Öğrencilerin konuşma kurallarına evde de dikkat etmeleri konusunda ailelerle iş birliği yapınız. Aile üyelerinden, kendi konuşmaları sırasında da bu kurallara dikkat etmelerini isteyiniz.
Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar	Görmeyen öğrencilere videolar dinletilirken/izletilirken videoyu betimleyiniz. Verilen pekiştiriciler öğrencilerin özelliklerine göre farklılık gösterebilir.
Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri	

Konuşma Kuralları Kayıt Çizelgesi

Öğrencinin Adı Soyadı:

Öğrencinin Sınıfı:

Tarih:

Yönerge: Öğrencilerin hedef davranışlara ilişkin davranışları, öğretim sırasında ve öğretim sonrasında konuşma kuralları kayıt çizelgesine işlenir. Öğrencinin yerine getirdiği davranışlar için “Evet” sütununa, yerine getiremediği davranışlar için “Hayır” sütununa, kısmen yerine getirdiği davranışlar için ise “Kısmen” sütununa (✓) işareti konur. Eğer açıklama yapılması gerekiyorsa “Açıklamalar” sütununa not edilir.

Hedef Davranışlar	Evet	Hayır	Kısmen	Açıklamalar
Konuştuğu kişiye/kişilere yönünü döner.				
İşitilebilir ses tonuyla konuşur				
Konusurken karşıdaki kişiyle arasındaki fiziksel mesafeyi ayarlar.				

Ders Planı Örneği - 4

BÖLÜM-1	
Dersin Adı	Türkçe
Öğrenme Alanı	Dinleme/izleme
Hedef	4.5. Bilgi edinme amaçlı dinler/izler.
Hedef Davranışlar	4.5.1. Dinleme/izleme sırasında ve sonrasında sorular sorar. 4.5.2. Dinlediği/izlediği önemli bilgileri ayırt eder. 4.5.4. Dinlerken/izlerken not tutar.

BÖLÜM-2	
Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Etkinlik Temelli Öğretim Etkileşimli Anlatım Soru Cevap Yöntemi
Öğretim Araç Gereçleri	Haber videosu, bilgisayar veya etkileşimli tahta.
Öğretime Hazırlık	Öğrencilerin not tutma becerisine sahip olup olmadıklarını değerlendiriniz.
Ortam Düzenleme	Kullanılacak materyalleri önceden hazırlayınız, materyallerin kontrollerini yapınız. Haber videosunu, ders sırasında zamanı geldiğinde hemen oynatılacak şekilde hazır hâle getiriniz. Ses düzeyini sınıfın her yerinden rahat bir şekilde duyulacak şekilde ayarlayınız. Ortamı ses, koku ve başka dikkat dağıtıcı uyarılardan arındırınız. Isı ve ışık düzenlemesi yapınız. Öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarını gideriniz. Video oynatıcısının yanında bulununuz.
Dikkat Çekme	Öncelikle sınıftaki öğrencilerle kısa bir sohbet ediniz. Derse “Çocuklar, birkaç gün önce haberlerde çok ilginç bir haber karşımıza çıktı. Haberde, daha önce hiç duymadığım ve şaşırtıcı bilgiler vardı. Haberi izledikten sonra, bu haberin sizin de ilginizi çekeceğini düşündüm ve genel ağ üzerinden o haberin videosunu buldum. Bu haber videosunu birazdan hep birlikte dinleyip/izleyeceğiz.” diyerek bir giriş yapınız ve çocukların dikkatini derse çekiniz.
Güdüleme	“Sevgili çocuklar, insanlar çeşitli amaçlarla dinleme/izleme faaliyetleri gerçekleştirirler. Yapılan dinleme/izlemelerin bazılarında temel amacımız bilgi edinmedir. Dinleme/izleme yoluyla yeni bilgiler edinir, bilgi birikimimizi artırırız.” şeklinde bir açıklama yapınız ve öğrencileri hedeften haberdar ediniz. Dersin sonunda öğrencilere “Dinlediklerinizdeki/izlediklerinizdeki önemli yerleri nasıl belirleyeceğinizi, dinleme sırasında nasıl not alabileceğinizi ve aldığınız notlardan hareketle nasıl soru cümleleri oluşturabileceğinizi öğreneceksiniz.” diyerek öğrencileri derse güdüleyiniz.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	“Biliyorsunuz, ders sırasında uymamız gereken kurallar var. Sizinle paylaşacağım videoyu sessizce dinleyip/izlemenizi istiyorum. Not alırken de arkadaşlarınızı rahatsız etmemeniz önemli. Sessiz olmazsanız dikkatleriniz dağılır, videoda kaçırdığınız yerler olabilir.” şeklinde kuralları hatırlatınız. “Herkesi hazır görüyorum, şimdi derse başlıyoruz.” diyerek uygulamaya geçiniz.

BÖLÜM-3

Uygulama

1. Aşama

Öğrencilerin dinleyip izleyeceği haber videosunun metni şu şekildedir:

“İstanbul Boğazı'nın altından geçen dünyanın ilk aktif denizaltı nehri bulundu. İngiliz Leeds Üniversitesinden bilim adamlarının keşfettiği nehir, Akdeniz'den Boğaz yoluyla Karadeniz'e dökülüyor. Yeryüzünde olsaydı dünyanın altıncı büyük nehri unvanını alacaktı bu nehir. Bilim adamları denizaltı nehrinin derin denizlerdeki yaşamı anlamaya yardımcı olacağını belirtiyor.

İstanbul Boğazı'nın altından dev bir nehir geçtiği ortaya çıktı. İngiltere'deki Leeds Üniversitesinden bilim adamları, üç boyutlu radarlarla Karadeniz'de yaptıkları araştırma sırasında denizaltı nehrini keşfetti. Akdeniz'den çıkan nehir, Boğaz üzerinden Karadeniz'e akıyor ve şu ana kadar bulunan ilk aktif denizaltı nehri olma özelliğini taşıyor. Derinliği yer yer otuz beş, genişliği ise sekiz yüz metreyi bulan nehrin suları hızlı ve yeryüzündeki nehirler gibi akıyor. Boğazdan geçen nehir İngiltere'deki Times Nehri'nden üç yüz elli, Avrupa'nın en büyüğü Ren Nehri'ndense tam on kat daha büyük. Yeryüzünde olması hâlinde dünyadaki altıncı büyük nehir olacağı belirtiliyor. Suları çok yüksek oranda tuz ve tortu taşıyor. Denizaltı robotlarla deniz yataklarındaki kanallar üzerinde çalışan İngiliz araştırmacılar, Karadeniz'in derinlerinde akan bu nehrin yeryüzündekiler gibi şelaleleri bulunduğunu ve taşıdığı tortularla deniz tabanındaki yaşamı beslediğini kaydediyor. İngiliz araştırma ekibine göre Boğazın altından geçen denizaltı nehrinin keşfi, derin denizlerde besin açısından zengin, yüzeyden uzaktaki yaşamı anlamak açısından büyük önem taşıyor.” Bu metni içeren haber videosunu öğrencilerle birlikte dinleyiniz/izleyiniz.

2. Aşama

Video bittikten sonra öğrencilere “Evet çocuklar, harikaydınız. Videoyu yerinizde oturarak sessizce dinlediniz/izlediniz.” deyiniz ve öğrencilerin olumlu davranışlarını pekiştiriniz. Sonra “Çocuklar, şimdi videoyu bir kez daha dinleyip/izleyeceğiz. Bunu yaparken bazı yerlerde videoyu durduracağım ve konuşacağız.” deyiniz. Videoyu baştan başlatınız ve “Bilim adamları denizaltı nehrinin derin denizlerdeki yaşamı anlamaya yardımcı olacağını belirtiyor.” cümlesinden sonra videoyu durdurunuz. “Haber videosunda stüdyodaki sunucunun, haberle ilgili cümleleri üzerinde biraz konuşalım.” deyiniz. Ardından “Bu bölümde önemli gördüğünüz kelime ve ifadeler neler?” sorusunu öğrencilere yöneltiniz. Öğrenciler zorlanırsa “İlk cevabı ben veriyorum: denizaltı nehri” diyerek öğrencilere rehberlik yapınız. Bu şekilde ilk bölümle ilgili öğrencilerin cevaplarını alınız. (Bu süreçte öğrencilere “Denizaltı nehri nerede bulunmuş, nasıl bulunmuş, bu nehri kimler bulmuş?” gibi sorular yöneltebilirsiniz.) Ardından “Çocuklar, şimdi de haberin kalan bölümünü tekrar dinleyip izleyelim. Sonrasında yine sorulardan hareketle konuşacağız.” deyiniz.

3. Aşama

Haber videosunun kalan bölümünü de dinleyip izleyiniz ve öğrencilere şu soruları yöneltiniz:

Haberdeki nehrin en önemli özelliği nedir?

Denizaltı nehri ile ilgili verilen sayısal bilgiler nelerdir?

Keşfedilen nehrin yeryüzündeki nehirlerle ortak yönleri nelerdir?

Haberde, bu keşfin hangi açıdan önemli olduğu belirtilmektedir?

Haberde belirtilen türde keşifler yapabilmek için neler gereklidir?

Yukarıdaki sorular üzerinde konuşulduktan sonra öğrencilere “Bu haber videosundan hareketle siz de bir soru hazırlar mısınız?” deyiniz ve öğrencilerin sordukları sorulardan hareketle video üzerinde bir süre daha konuşunuz. Video haber ile ilgili sorulardan sonra öğrencilerin dikkatini “keşif ve icat” kelimeleri üzerine çekiniz. Bu kelimelerin anlamları ve kullanım farkları üzerine konuşunuz. Öğrencilere bu kelimeleri kullanırken dikkatli davranmaları gerektiğini hatırlatınız.

Genelleme ve İzleme	Öğrencilerden, radyo ve televizyondaki haberleri dinlerken/izlerken, haberde üzerinde durulan önemli yerleri belirlemeye çalışmalarını ve not almalarını isteyiniz. Öğrencilere, aile bireyleriyle veya arkadaşlarıyla, dinledikleri/izledikleri haberler üzerinde görüş alışverişinde bulunmalarını tavsiye ediniz.
----------------------------	--

BÖLÜM-4

Ölçme ve Değerlendirme	Ders sonunda öğrencilerle, ders boyunca neler yapıldığı, haber videosunu incelerken nelere dikkat edildiği üzerinde konuşunuz. Bir haberi dinlerken/izlerken önemli yerlerin/bilgilerin nasıl belirlendiği üzerinde değerlendirme yapınız. Zaman zaman haber videoları dinletip/izleterek öğrencileri bu hedef kapsamında gözlemleyiniz. Öğrencilerin sergiledikleri performansı, kontrol listesine işaretleyerek değerlendiriniz.
Veliye Yönelik Öneriler	Çalışmanın amacını belirterek velilere çalışma hakkında bilgi veriniz. Ailelerden, haberlerin aile bireyleriyle birlikte dinlenip/izlenildiği durumlarda dinlenen/izlenen haberlerden bazıları üzerine konuşmalar yapmalarını, önemli yerleri not almaları, haberlerle ilgili sorular sorarak cevaplar üzerinde görüş alışverişinde bulunmalarını isteyiniz.
Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar	Bu hedef davranışları, konuşma ve yazma öğrenme alanlarındaki hedeflerle de ilişkilendiriniz. Haber videosundaki görselleri, görmeyen öğrenciler için betimleyiniz. Bu süreçte az gören veya gören öğrencilerden de yardım alabilirsiniz. İlerleyen derslerde benzer videolar veya ses kayıtları kullanılarak öğrencilere yazılı/sözlü sorular yöneltiniz. Bu tür çalışmalarda soru sormak yerine, öğrencilerden metindeki önemli yerleri belirleyip not almalarına yönelik uygulamalar da yaptırabilirsiniz.
Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri	

Bilgi Edinme Amaçlı Dinleme/İzleme Becerisi Kontrol Listesi

Öğrencinin Adı Soyadı:

Öğrencinin Sınıfı:

Tarih:

Yönerge: Kontrol listesi kullanırken öğrencinin yerine getirdiği beceriler için “Evet” sütununa, yerine getiremediği beceriler için “Hayır” sütununa (✓) işareti konur. Eğer açıklama yapılması gerekiyorsa “Açıklama” sütununa not edilir. Öğrencinin yerine getiremediği becerilerden öncelikle öğretilmesi önerilenler için “Açıklama” sütununa (*) işareti konur.

	Hedef Davranışlar	Evet	Hayır	Açıklamalar
1	Dinleme/izleme sırasında sorulan sorulara cevap verir.			
2	Dinleme/izleme sonrasında sorulan sorulara cevap verir.			
3	Dinleme/izleme sırasında sorular sorar.			
4	Dinleme/izleme sonrasında sorular sorar.			
5	Dinleme/izleme sırasında önemli bilgileri ayırt eder.			
6	Dinleme/izleme sırasında önemli ifadeleri not eder.			
7	Dinleme/izleme sonrasında tuttuğu notları düzenler.			

Ders Planı Örneği - 5

BÖLÜM-1	
Dersin Adı	Türkçe
Öğrenme Alanı	İşlevsel Dil Becerileri
Hedef	5.1. Yazılı ve sözlü dil becerilerini ev/günlük yaşamında kullanır.
Hedef Davranışlar	5.1.10. Tarifini dinlediği/izlediği/okuduğu yemekleri aşamalarına uygun olarak hazırlar.

BÖLÜM-2	
Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Video Modelle Öğretim
Öğretim Araç Gereçleri	Bilgisayar ve projeksiyon, akıllı tahta veya tablet
Öğretime Hazırlık	Daha önce tarifini dinledikleri/izledikleri/okudukları herhangi bir yemeği yapan öğrenci varsa o yemeği nasıl yaptıkları üzerine konuşunuz. Eğer yoksa tarifini dinleyerek/izleyerek/okuyarak yaptığınız bir yemek hakkında bilgi veriniz. Öğrencilerin mutfak araç-gereçlerini kullanma ve yemek listesi hazırlama becerilerine sahip olup olmadıklarını değerlendiriniz.
Ortam Düzenleme	Öğretim için önceden hazırladığınız ve kayıt altına aldığınız öğretim videosunu sınıf bilgisayarına yükleyiniz. Eğer her öğrencinin tableti varsa ilgili videoyu tabletlere de yükleyebilirsiniz. Öğrencilerin yemekten keyif alabilecekleri yiyeceklerin (makarna, puding, kek vb.) videolarını hazırlayınız. Ortamı, çocukların görme düzeylerine uygun olarak ışıklandırınız. Öğrencilerin video kaydını rahat bir şekilde izleyebilecekleri oturma düzeni oluşturunuz. Ortamda gerekli güvenlik tedbirlerini alınız.
Dikkat Çekme	Ortam düzenlemelerinden sonra öğrencilerle tarifini dinledikleri/izledikleri yemeği birlikte yapacakları hakkında konuşunuz. Öğrencilere tarifini dinledikleri/izledikleri yemeği yaptıktan sonra önceden hazırladığınız yemek listesinde yer alan yemeklerin ne olduğu hakkında konuşunuz. Öğrencilerinize, bu listeden yapmak istedikleri yemeği seçmelerine fırsat vereceğinizi belirterek öğrencilerin dikkatini derse çekiniz.
Güdüleme	Öğrencilere “Bugün tarifini izleyerek yaptığım bir yemeğin videosunu sizinle paylaşacağım. Videodan sonra bu yemeği hep birlikte yapacağız. Ardından tarifinin izlediğiniz/dinlediğiniz yemeklerden herhangi birini tarifine uygun olarak yapabileceksiniz.” diyerek öğrencileri derse güdüleyiniz.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	Öğrencilere, “Sizinle daha önce yemek listesi hazırlamayı öğrenmiştik. Bugün ise hep birlikte dinlediğimiz/izlediğimiz bir yemeğin tarifini yapacağız.” deyiniz. “Tarifi dinlerken/izlerken yemek için gereken malzemelere, yemeğin malzemeleri kullanım aşamalarına ve püf noktalarına nasıl dikkat ettiğime odaklanmanızı istiyorum. Bunlar bir yemeği yaparken önemli noktalar. Bir yemeğin malzemeleri eksik olursa malzemelerin kullanım sırasına dikkat edilmezse veya püf noktalarına özen gösterilmezse yemeğimiz istediğimiz gibi olmaz. Bu nedenle benim videodan izleyerek yaptığım ve önemli kısımlarını anlattığım hususlara dikkat etmenizi istiyorum.” diyerek derse başlınız.

BÖLÜM-3

Uygulama	<p>1. Aşama</p> <p>Öğrencilere önceden hazırladığınız videoyu izletiniz. Videoda öğretmenin önce ne yaptığı, nelere dikkat ettiği, hangi aşamalara öncelik verdiği üzerine sorular sorunuz. Gerekli durumlarda videoyu birkaç kez daha izletiniz. Öğrencilerden gelen “Malzemeleri hazırladı, yemeğin hazırlanma süresinin ne olduğunu öğrendi, yemeğin yapım aşamasına dikkat etti, püf noktalarına dikkat etti.” gibi doğru cevapları pekiştiriniz. Öğrencilerden herhangi bir tepki gelmezse veya yanlış tepkiler gelirse 3-4 saniye beklemeden sonra sorunun cevabını veriniz.</p> <p>2. Aşama</p> <p>Daha sonra öğrencilere; bir tarifi izlerken gereken malzemelerin önemli olduğu, önce malzemeleri temin etmeleri, ardından yemeğin yapım aşamalarını izlerken tarifte belirtilen püf noktalara dikkat etmeleri, yemeği yaparken gerekli güvenlik önlemlerini almaları gerektiğini söyleyiniz. “Şimdi herkes videoda izlediği gibi yemeği tarife uygun olarak yapsın.” diyerek öğrencileri yönlendiriniz. Öğrencilerin güvenlik önlemlerine uyup uymadıklarına dikkat ediniz. Yardıma ihtiyacı olan öğrencilere rehberlik ediniz.</p>
Genelleme ve İzleme	<p>Öğretimden sonra ailelere bilgilendirme yaparak öğrencilerin öğrendikleri yemekleri evde yapmalarına fırsat vermelerini isteyiniz. Ek olarak güvenlik önlemleri alındıktan sonra, öğrencilerin tarifleri basit yemekleri yapmalarına izin vermelerini söyleyiniz.</p>

BÖLÜM-4

Ölçme ve Değerlendirme	<p>Kontrol listesi ile değerlendirme yapınız. Öğretim sonunda ayrı bir değerlendirme yapmak yerine etkinlik sırasında her bir öğrenciyi gözlemleyiniz ve etkinlik sırasında ve/veya etkinlik sonrasında kontrol listesinde gerekli işaretlemeleri yapınız. Kontrol listesinde öğrencilerin gerekli malzemelere, tarifin püf noktalarına ve yemeğin yapım aşamalarına dikkat edip etmediklerine odaklanınız. Önceden hazırladığınız kendini izleme kayıt formunu öğrencilere dağıtabilirsiniz. Öğrencilerin yemek yapma sırasında kendilerini kontrol etmelerini sağlayabilirsiniz.</p>
Veliye Yönelik Öneriler	<p>Öğretimden sonra çalışılan konu hakkında ailelere bilgi veriniz. Ailelerin okulda yapılan yemeğin evde de yapılmasına izin vermelerini sağlayınız. Ardından ailelerden, öğrencilerin yapabilecekleri basit yemekleri yapmalarına fırsat vermelerini isteyiniz.</p>
Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar	<p>Önceden hazırladığınız videoyu sözel ifadelerle güçlendiriniz. Gerekli durumlarda video izletilirken betimleme yapabilirsiniz. Video çekiminde öğrencilerin görme düzeylerine göre farklı video model yöntem/tekniklerini kullanabilirsiniz. Gerekli görüldüğü durumlarda videoyu, öğrencilerin durumuna göre birkaç kez izletebilirsiniz. Videoyu bir başka yetişkin, akran veya öğretmen yardımıyla hazırlayabilirsiniz. Genelleme çalışmalarında başka videolara da yer verebilirsiniz. Seçilecek yemek tarifinde öğrencilerin güvenliklerini tehlikeye atabilecek sıcak su, ocak, fırın gibi malzeme ve araç-gereç kullanımıyla ilgili önlemleri alınız ve iş güvenliğini sağlayınız. Başlangıç aşamasında sıcak yemek tariflerini seçmeyiniz.</p>
Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri	

Tarifini İzlediği Yemeği Hazırlama Becerisi Kontrol Listesi

Öğrencinin Adı Soyadı:

Öğrencinin Sınıfı:

Tarih:

Yönerge: Kontrol listesi kullanırken öğrencinin yerine getirdiği beceriler için “Evet” sütununa, yerine getiremediği beceriler için “Hayır” sütununa (✓) işareti konur. Eğer açıklama yapılması gerekiyorsa “Açıklama” sütununa not edilir. Öğrencinin yerine getiremediği becerilerden öncelikle öğretilmesi önerilenler için “Açıklama” sütununa (*) işareti konur.

	Hedef Davranışlar	Evet	Hayır	Açıklamalar
1	Yapmak istediği yemeği belirler.			
2	Yapmak istediği yemeğin adını arama motoruna yazar.			
3	Videoyu başlatır.			
4	Tarifte kullanılacak malzemeleri öğrenir.			
5	Videoyu durdurur.			
6	Tarifte kullanılacak malzemeleri hazırlar.			
7	Videoyu yeniden oynatır.			
8	Tarifin ipuçlarına (püf noktalarına) dikkat eder.			
9	Gerektiği yerde videoyu tekrar durdurur.			
10	Tarifini izlediği yemeği hazırlar.			
11	Gerektiğinde videoyu baştan izler.			
12	Yemeğin yapım aşamalarını kontrol eder.			
13	Videoyu kapatır.			

A series of 20 horizontal dotted lines for writing.

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.